

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ'

Μ. ΠΕΜΠΤΗ 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1936

ΑΡΙΘ. 14-15

ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ ΒΕΒΑΙΟΤΕΡΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ

*Απειρος εἶνε ἡ περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου φιλολογία, εἶνε ὁμως σημειώσεως ἄξιον ὅτι ἡ φιλολογία αὕτη ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν εἰς τοὺς χρόνους τοὺς νεωτέρους. Τοῦτο δέ, διότι, ἐνῶ κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰῶνας οὐδαμῶθεν ἠκούσθη ἀμφισβήτησις περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς ἀναστάσεως, ὁ νεώτερος ὀρθολογισμὸς κατενόησεν ὅτι, ἐφ' ὅσον αὕτη ἀποτελεῖ τὸν θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς θερησκείας, αἱ κατὰ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν προσβολαὶ θὰ ἀπέμενον ἀτέλεστοι ἐὰν δὲν ἐπετυγχάνετο ἡ ἀναίρεσις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἱστορικοῦ γεγονότος. Πάντα λοιπὸν τὰ βέλη τῆς φαρέτρας τῆς ἀπιστίας ἐβλήθησαν κατὰ τῆς ἀναστάσεως, ἵνα πιστευθῆ ὅτι ἡ περὶ αὐτῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἱστορία τῶν εὐαγγελιστῶν εἶνε ἡ μυθόπλασμα, ἡ αὐταπάτη ἐκ παραισθησίας ἢ, τουλάχιστον, ἀντικειμενικῆ μὲν παρουσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς μαθητάς, ἀλλὰ ὡς πνευματικὴ τις οὐρανόθεν ἐπιφοίτησις, ὑπ' αὐτῶν ἐκληφθεῖσα ὡς ἀνάστασις αὐτοῦ ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ὡς ζωντανὴ ἔνσαρκος ἐνώπιόν των ἐμφάνισις.

Οὐδὲν ὁμως κατὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπιχείρημα ἴσχυσε νὰ κλονήσῃ τὴν ἱστορικὴν τῆς ἀλήθειαν. Αἱ ἀρνητικαὶ περὶ αὐτῆς θεωρίαι καὶ ὑποθέσεις διεδέχοντο ἀλλήλας ἐν τοῖς κύκλοις τῶν ὀρθολογιστῶν, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ καταδεικνύεται ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐξ αὐτῶν τὸ ἀσύστατον τῶν προγενεστέρων, μέχρι οὗ ὁ τελευταῖος ἐξ αὐτῶν καὶ εἰλικρινέστερος πάντων Weiss ὡμολόγησεν ἀπεριφράστως, ὅτι οὐδεμία τῶν ὑποθέσεων τούτων ἠδυνήθη νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀπροκαταλήπτως τὸ αἶνιγμα τοῦ κενοῦ τάφου, διότι ἡ

ἱστορία ἀναφέρει ὡς ἀναντίρρητα γεγονότα ταῦτα τὰ δύο: πρῶτον, ὅτι ὁ τάφος εὐρέθη ἀνοιχτὸς καὶ κενός· καὶ δεύτερον, ὅτι ὁ ἀναστὰς ἐνεφανίσθη σωματικῶς εἰς τοὺς μαθητάς του.

Ἡ ὁμολογία αὕτη τοῦ ὀρθολογισμοῦ σημαίνει τὸ ναυάγιον πάσης ἀποείρας πρὸς ἀναίρεσιν τῆς ἱστορικότητος τῆς ἀναστάσεως. Ἄλλὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ἀρνητικὴν μόνον ὄψιν τοῦ ζητήματος· ὅτι δ' ἐνδιαφέρει πάντα ἀμερόληπτον ἐρευνητὴν αὐτοῦ εἶνε ἡ θετικὴ αὐτοῦ πλευρά, ταύτην δὲ ἀποτελεῖ ἡ σωρεία τῶν ἐπιχειρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων καταδεικνύεται ὅτι ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ οὐ μόνον εἶνε ἀναντίρρητον ἱστορικὸν γεγονός, ἀλλὰ καὶ τὸ βεβαιότερον πάντων τῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας. Ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων τούτων καὶ ἐν μόνον θὰ ἴηκει διὰ νὰ καταδειχθῆ ἡ ἱστορικότης τῆς ἀναστάσεως, καὶ δὴ ἡ ἀφήγησις αὐτοῦ ὑπὸ συγχρόνων πρὸς τὸ γεγονὸς τοῦτο ἱστορικῶν, δυναμένων νὰ ἐλεγχθῶσιν ὑπ' αὐτῶν τῶν συγχρόνων των.

Πράγματι, εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ Εὐαγγέλια ὑπὸ τὴν σημερινὴν των μορφήν ἦσαν γνωστὰ κατὰ τὸ 184, ἀφοῦ συνανειγνώσκοντο δημοσίᾳ, κατὰ τοὺς λειτουργικοὺς τῶν χριστιανῶν ἐκκλησιασμοὺς, μετὰ τῶν βιβλίων τῆς Π. Δ., καὶ ὡς τοιαῦτα μνημονεύονται ὑπὸ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ὁποῖοι οἱ Εἰρηναῖος, Κλήμης ὁ ἀλεξανδρεὺς, καὶ Τερτυλλιανός, — συγγραφεῖς ἀνήκοντες εἰς ἐκκλησίας καὶ λίαν ἀπ' ἀλλήλων μεμακρυσμένας καὶ ἀποτελουμένας ἐξ ἀνθρώπων διαφόρου ἐθνότητος, νοοτροπίας, χαρακτῆρος κλ. Ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ Εἰρηναῖος ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ ἀκροατοῦ καὶ διασώτου τοῦ ἀπ. Ἰωάννου, Πολυκάρπου (†155), παρ' οὗ ἔλαβε τὴν περὶ τῆς γνησιότητος τῶν Εὐαγγελίων παράδοσιν πρὸ τῶν μέσων τοῦ β' αἰῶνος καὶ ὅστις, καλύπτων ἀσφαλῶς τὴν ὅλην περιόδον καθ' ἣν ἦσαν

ταῦτα γεγραμμένα, θὰ ἔπρεπεν ἀσφαλῶς νὰ γνωρίζῃ ἂν ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ἦτο ὁ συγγραφεὺς τοῦ δ' Εὐαγγελίου, ὅπερ ὡς γνήσιον παραδέχεται ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Εἰρηναῖος.

Ὅτι τὰ γνωστὰ ἡμῖν Εὐαγγέλια ἀνάγονται εἰς αὐτὴν τῶν ἀποστόλων τὴν ἐποχὴν προκύπτει καὶ ἐκ τῶν εἰς τὰ μέσα τοῦ β' αἰ. ἀναγομένων συγγραφῶν τοῦ Ἰουστίνου, ἐξ ὧν ἐπισημαίνεται ὅτι ταῦτα ἦσαν ἐν χρήσει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ β' αἰ., οὐδ' εἶνε δυνατόν νὰ ἦσαν ταῦτα διάφορα τῶν εἰς τὸν Εἰρηναῖον γνωστῶν, διότι ἡ τυχὸν μεταβολὴ τῶν ἢ ἢ δι' ἄλλων ἀντικατάστασις θὰ ἀπετέλει πραγματικὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπανάστασιν, ἣτις θὰ ἦτο δυσεπίτευκτος ἀνεσημαντικῆς ἀπιστάσεως, οὐδεμίαν δ' ἀπολύτως κίνησιν τοιαύτην μνημονεύει ἡ ἱστορία.

Ἄλλ' εἰς ἐπίρρωσιν τῆς τοιαύτης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ β' αἰ. θέσεως τῶν Εὐαγγελίων ἔρχεται καὶ ἀπὸ τοῦ κύκλου τῶν αἰρετικῶν συμμαρτυρία, διότι οἱ μνημονεύοντες αὐτὰ γνωστοὶ Βασιλείδης καὶ Βαλεντίνος τὰ ἐγνωρίζον ὡς ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν ταύτην κυκλοφοροῦντα παρὰ τοῖς χριστιανοῖς πολὺ πρὶν ἢ καταλίπουν τὴν Ἐκκλησίαν, ἦτοι πρὸ τῶν ἐτῶν 155 καὶ 130, ἄρα κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ β' αἰ. Καὶ ὁ μνημονεύων δὲ τῶν Εὐαγγελίων τῶν Μρ καὶ Μθ Παπίας, ὁ γράψας τὰς «Λογίων Κυριακῶν ἐξηγήσεις» κατὰ τὸ β' τέταρτον τοῦ β' αἰῶνος, ἐγίνωσκεν αὐτὰ κυκλοφοροῦντα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ β' αἰ. Ἐκ πάντων τούτων προκύπτει ὅτι τὰ γεγονότα τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνάστασις, μνημονεύονται ὑπὸ συγγραφέων συγχρόνων καὶ ἡ ἱστορικότης αὐτῶν ἠδύνατο νὰ ἐκτιμηθῇ ὑπὸ τῶν συγχρόνων πρὸς τὰ ἱστορούμενα γεγονότα. Δὲν ἦτο, λοιπόν, δυνατόν νὰ χωρήσῃ μυθοπλαστίαι, διότι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε θρησκεία νεωτέρα, ἐγεννήθη καὶ ἠύξθη ἐν πλήρει φωτὶ τῆς ἱστορίας, δύναται, ἐπομένως, νὰ ὑποστῇ τὴν διὰ τοῦ ἱστορικοῦ φωτὸς ἔρευαν.

Ἄλλὰ ὑπὲρ τῆς ἱστορικότητος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ὑπάρχει μαρτυρία ἱστορικὴ προγενεστέρα τῆς τῶν εὐαγγελιστῶν, καὶ αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀπ. Παύλου, αἵτινες ἐγράφησαν 25—28 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐν ἧ ἔτι περιπτώσει ἠθέλομεν περιορισθῆ εἰς μό-

νας τὰς ὑπὸ τῆς ἀρνητικῆς κριτικῆς ὅλως ἀπροσβλήτους τέσσαρας μεγάλας ἐπιστολάς τοῦ ἀπ. Παύλου, ἦτοι τὰς πρὸς Ρμ., Α'—Β' Κορ. καὶ Γαλ., θὰ ἦτο ὑπεραρκετὴ ἢ ἀπ' αὐτῶν μαρτυρία. διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀξιῶσῃ τις ἀπόδειξιν τῆς ἱστορικότητος τῆς ἀναστάσεως μᾶλλον αὐτῆς πειστικῆς καὶ ἀπροσβλήτου. Πόσον μεγάλη εἶνε ἡ σημασία τῶν ἐπιστολῶν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν εἰδῶν φιλολογικῆς παραγωγῆς, εἶνε πασίγνωστον. ἀρκεῖ δὲ νὰ σημειωθῇ καὶ περὶ τῶν παλαιῶν ἐπιστολῶν ὅτι προήλθον ἐκ τυχαίων περιστατικῶν καὶ δὲν ἐγράφησαν πρὸς δημοσίευσιν, ἀποκαλύπτουν δ' ἄρα τὸ γνήσιον ἐσωτερικὸν Παῦλον ἐν ὅλῃ του τῆς στυγνῆ εὐλικρινείᾳ.

Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς λοιπὸν ταύταις ὁ ἀπ. Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ὡς περὶ πραγματικοῦ, θετικοῦ καὶ ἀνεκτικῶν γεγονότος, καὶ πρὸς χριστιανικὰ κοινότητα ὡς τοιοῦτο γεγονὸς γνωρίζουσα αὐτὴν. Ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν του μάλιστα οἱ κορινθιοὶ δὲν ἦσαν ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐδέχοντο ἀσυζητητὶ τοιοῦτο γεγονός, ἔστω καὶ ἀπὸ τὸ στόμα μεγάλου διδασκάλου, οἷος ὁ ἀπ. Παῦλος, ἀφοῦ συχνάκις τὸν βλέπομεν ἐν ταῖς πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολαῖς του κυριολεκτικῶς ἀγωνιζόμενον διὰ νὰ τοὺς πείσῃ περὶ τῶν ἔγραψε. Ἐπὶ πλέον ἡ χριστιανικὴ κοινότης τῆς Κορίνθου ἦτο διεσπασμένη εἰς μερίδας διισταμένας πρὸς ἀλλήλας, ἀφοῦ οἱ μὲν ἦσαν Παύλου, οἱ δὲ Ἀπολλῶ, ἄλλοι Κηφᾶ καὶ ἄλλοι Χριστοῦ, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Παύλου τὸ κύρος ἠμφεσβητεῖτο ὑπὸ πολλῶν, ἐπίτηδόντων ἀφορμῆν ἐπιθέσεως κατ' αὐτοῦ. Παρὰ ταῦτα, βλέπομεν ὅτι τὸ περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου οὐδαμῶθεν ἐτέθη ὑπὸ ἀμφισβήτησιν, ἐν δὲ καὶ ἡ ἐλάχιστη ὑπῆρχεν ἀμφιβολία περὶ τῆς πραγματικότητος αὐτῆς θὰ ἠδυνάτει νὰ γράψῃ ὅπως ἔγραψε περὶ αὐτῆς πρὸς τοὺς κορινθίους.

Τὴν αὐτὴν περὶ τῆς ἱστορικότητος πεποίθησιν εἶχον καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς Παλατίας καὶ τῆς Ῥώμης. Ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πρώτους ἐπιστολῆς τοῦ ἀποστόλου, παρεκτός τοῦ ὅτι μνημονεύει τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις συναντήσεων του μετὰ τῶν ἀπ. Πέτρου, Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, μεθ' ὧν ἀναντιρρήτως θὰ ὁμίλησε καὶ περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἦτις ἀπετέλεσε τὸ κύριον ὑποκείμενον καὶ τὴν βί-

σιν τῆς διδασκαλίας τοῦ πρὸς τὰ ἔθνη κηρύγματός του, εἰς ὅσα ἀφηγεῖται περὶ τῆς πρὸς τὸν ἄπ. Πέτρον συγκρούσεώς του ἐν Ἀντιοχείᾳ οὐδὲ νύξιν παρέχεται ὡς πρὸς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐὰν ὁ ἄπ. Πέτρος διεφώνει πρὸς τὴν περὶ αὐτῆς ἀντίληψιν τοῦ ἄπ. Παύλου, οὗτος ἀσφαλῶς θὰ ἀνέφερε καὶ τὴν ἐν τούτῳ ἀντίθεσίν του. Πλὴν ὁμοῦ τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν: τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Γαλατίας καὶ τῆς Ἀντιοχείας, ὁμοφωνουσῶν ἐν τῇ ἀποδοχῇ τῆς ἀναστάσεως ὡς γεγονότος ἔξω πάσης ἀμφισβητήσεως καὶ παμπαραδέκτου, εἰς τὸ αὐτὸ συμπίπτει καὶ ἡ πίστις τῶν ἐν Ρώμῃ χριστιανῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ ἄπ. Παῦλος γράφων ἀναφέρει αὐτὴν ὡς τὴν βᾶσιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ἠθικῆς, ἣτο δὲ ἡ τότε ἐκκλησία τῆς Ρώμης διάσημος καὶ περιφανῆς ἐπὶ τῷ ὅτι, κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ ἀποστόλου, ἡ πίστις αὐτῆς «καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ».

Καὶ ἐκ μόνων λοιπὸν τῶν τεσσάρων τούτων Παυλείων ἐπιστολῶν ἀριθλοτάτα τεκμηριούται ἡ ἱστορικότης τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' ὑπὲρ τῆς γνησιότητος τοῦ γεγονότος τούτου ὑπάρχουν καὶ τσαῦτα ἄλλα δεδομένα, ὥστε νὰ δύναται μετὰ πεποιθήσεως νὰ λεχθῇ ὅτι περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἱστορικοῦ γεγονότος ἔχομεν τοσούτων τεκμηρίων συνδρομῆν, ὅσην ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου, γραφεῖσαι 25—28 ἔτη μετὰ τὴν σταύρωσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν, ἀνέφερον γεγονὸς γνωστὸν εἰς ζῶντας ἀκόμη μάρτυρας αὐτοῦ. Ἡ διαγωγή δὲ τῶν μαθητῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἡ γένεσις καὶ ἡ πρόοδος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Σαββάτου διὰ τῆς Κυριακῆς καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος εἰς πρώτην, τὰ στενωτάτα πρὸς τὴν ἀνάστασιν συνδεόμενα μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἐν ὅλῳ τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ, — πάντα ταῦτα θὰ ἦσαν τελείως ἀνεξήγητα ἐὰν δὲν εἶχον τὸν ἀποχρῶντα αὐτῶν λόγον ἐν τῇ ἱστορικότητι τοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεως. Διὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ παραδοξολόγημα ἡ βεβαίωσις ὅτι ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶνε τὸ βεβαίωτερον πάντων τῶν γεγονότων τῆς Ἱστορίας.

“ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ,,!

Καὶ πάλιν τελεῖται ἡ ἀνάμνησις τῆς φοικτῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ. καθ' ἣν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πάσχει τὸν ἐπονείδιστον θάνατον τοῦ Σταυροῦ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Σήμερον καὶ πάλιν ἡ ἄμωμος νύμφη Ἐκκλησία ἀναπαρίσται τὸ μέγα δρᾶμα τῆς σταυρώσεως τοῦ ἁγιωτάτου μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν Υἱοῦ τῆς Παρθένου, — δρᾶμα, τὸ ὁποῖον συγκλονίζει τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων. Φοβερὸν τὸ θέαμα! Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα γέγενετο, ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς ἀτιμώσεως «μὴ ἔχων εἶδος, μηδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλείπον παρὰ πάντας ἀνθρώπους» (Ἡσαΐου γγ' 3 5). Ἡ στιγμή εἶναι πρωτοφανῆς καὶ μοναδικὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ· εἶνε ἡ στιγμή τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποθεώσεως τῆς ὁδύνης καὶ τῆς θλίψεως.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία συνδέεται ἀναποσπάστως μετὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ἀπεκάλυψε τὴν ἀλήθειαν, σκοτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν νεφῶν τῆς ἁμαρτίας· ἀνεγέννησε τὰς ψυχὰς διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀγάπης· συνέδεσε τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ, λύσας τὸ χειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν καὶ «προσηλώσας αὐτὸ ἐν τῷ Σταυρῷ» (Κολασ. β', 14). Ἄλλὰ διὰ τοῦ Σταυροῦ ὀνοει καὶ ἀπεθέωσε τὴν ὁδύνην καὶ τὴν λύπην, διότι μόνον ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἶπεν εἰς τοὺς ὁπαδούς της «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος· ἴδε ὅτι αὐτὸς ὁ πάσχων καὶ ὀδυνώμενος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ εἶνε αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἀποθνήσκων εἶνε ὁ κατ' ἔξοχὴν ἄνθρωπος. Αὐτὸς εὐηγοῖ τὸς ἀνθρώπους· ἐθεράπευσε τοὺς ἀσθενεῖς· ἀνύψωσε τοὺς πεσόντας· ἐκαθάρισε τὴν καρδίαν· ἐδίδαξε τὰς θείας καὶ οὐρανόθεν ἀληθείας. Αὐτὸς «διήλθεν εὐεργετῶν» (Πράξ. ι', 38) καὶ, ὡς σιγαλόρροος ποταμὸς, διέχυσε πλοῦσι τὰ ὄρετρα παντὸς ἀγαθοῦ· καὶ ὁμοῦ, ὅτε ὁ Πιλάτος παρουσίασεν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ εὐεργετηθέντος λαοῦ συντετριμμένον, ἐστεφανωμένον μετὰ ἀκάνθινον στέφανον, φέροντα κάλαμον ἀντὶ σκήπτρου, ὁ ἀχάριστος καὶ μαινόμενος λαὸς ζητεῖ τὸν θάνατόν του καὶ φωνάζει μεγάλη τῇ φωνῇ «Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν».

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος! Ὁ φθόνος καὶ ἡ κακία, ἡ ἀχαριστία καὶ ἡ μοχθηρία τῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων συνηνώθησαν κατὰ τοῦ ἀκάκου καὶ ἁγιωτάτου Ἰησοῦ. Ἐβασάνιζον αὐτὸν καθ' ὃν χρόνον εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν του· αἱ δὲ δοκιμασίαι ἐπεξετάθησαν εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός του, ὡς ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία· «ἐκαστον μέλος τῆς ἁγίας σαρκὸς τοῦ Ἰησοῦ ἀτιμίαν καὶ ὄνειδισμὸν ὑπέμεινεν· ἡ κεφαλὴ τὰς ἀκάνθας, τὸ πρόσωπον ἐμπτυσμούς, αἱ σιαγόνες τὰ θραύσματα τὸ στόμα τὴν χολὴν καὶ τὸ ὄξος, ὁ νῶτος τὰ φραγγέλια, τὰ ἄρθρα τοὺς ἦλους, ἡ πλευρὰ τὴν λόγχην».

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος! Ὁ Κύριος, ἐν μέσῳ τῶν ὀδυνῶν καὶ τῶν θλίψεων καὶ κακώσεων, μένει ἀτάραχος καὶ μεγαλοπρεπής. Ὑπομένει. Οὐδεὶς γογγυσμός, ἢ λύπη, ἢ ἔκφρασις δυσμενείας. Οὐδὲ ἐπὶ μίαν στιγμήν τὸν

βλέπομεν ἀποτεταραγμένον ἢ ὀργισμένον· ἔχει πεποίθησιν ὅτι πάντα γίνονται καλῶς ὑπὸ τῆς πανσόφου Προνοίας τοῦ οὐρανοῦ Ἀυτοῦ Πατρὸς. Μόνον ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ἁγίου ἐκείνου στόματος λόγοι συγγνώμης πρὸς τοὺς στανρωτάς Του: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν» (Λουκ κγ' 34). Ὅποιον ἠθικὸν ἦθος! Ὅποιον ἠθικὸν μεγαλεῖον! Ὡς ὁ ἦλιος περιέεται ὑπεράνω τῶν νεφῶν, οὕτω καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπορεύετο ἐν θείᾳ γαλήνῃ καὶ λαμπρότητι ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ δοκιμασιῶν.

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος! Ἴδε πῶς πάτχει ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὁ Δίκαιος. Ἴδε πῶς ἐκπνέει ὁ ἀναμάρτητος. Ἴδε, χριστιανέ μου, τὸ πρότυπον τῆς ζωῆς σου καὶ τὸν υπογραμμὸν τῶν παθημάτων καὶ δοκιμασιῶν, αἱ ὁποῖαι, ὡς κληροὶ ἀναπόφευκτοι, ἐπιφυλάσσονται ἐν τῷ ματαίῳ τούτῳ κόσμῳ διὰ πάντας ὅσοι θέλουν «εὐσεβῶς ζῆν» (Β' Τιμ. γ', 13).

«Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἐξετε» (Ἰωάν. ιστ', 33). Τίς ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν ἔχει θλίψεις καὶ ὀδύνας; Τίς δὲν ἔχασε πατέρα ἢ μητέρα, τέκνα ἢ ἀδελφούς; Τίς δὲν ἐδοκίμασεν ἢ δὲν ἐπικρατῆσα πικρὰ ποτήρια ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν καὶ τῶν φθονερῶν; Μὴ παρατηρῆς μόνον τὸν πτωχὸν καὶ πεινῶντα, τὸν δυστυχῆ καὶ τὸν ἀσθενῆ. Μὴ παρατηρῆς μόνον τὸν ἐγκαταλείμενον πανταχόθεν. Παρατηρήσον καὶ τὸν πλοῦσιον, τὸν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον, πόσας θλίψεις ἔχει καὶ πόσας ὀδύνας, πόσας ἀνησυχίας καὶ διωγμούς. ἔχει ἐπιθυμίας καὶ φροντίδας περισσοτέρας τοῦ πτωχοῦ καὶ τοῦ πεινῶντος, φροντίδας καταρωγούσας τὴν καρδίαν· πίπτει θῦμα συκοφαντίας καὶ ἀπάτης, φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς. Τοιαύτη εἶνε ἡ ἀνθρώπινος ζωὴ. Συγματαίαν φαιδρότητα ἀντικαθιστᾷ κατῆφεια καὶ λύπη. Μικρὰν εὐτυχίαν διαδέχεται δυστυχία· πλοῦτον πολλὴν συνοδεύει ἐσχάτη πτωχεία· ὑγιαίνει καὶ ἀκμὴν καταρραδαίνου ἀσθενεῖται καὶ γῆρας. Ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὡς ἡ θάλασσα: ἀλλεπάλληλος διαδοχὴ γαλήνης καὶ τρικυμίας· εἶνε ἀδύνατον νὰ μένῃ ἢ αὐτὴ πάντοτε.

Καὶ ποῦ θὰ εἴσῃ ὁ ἄνθρωπος παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσιν ἐν τῷ κόσμῳ; Μόνον ἡ χριστιανικὴ θρησκεία διδάσκει τὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν· παρουσιάζει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πάσχοντα καὶ σταυρούμενον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Τί λυπεῖσαι, ὦ ἄνθρωπε; Λάβε ὡς ὑπόδειγμα τῆς κακοπαθείας τὰ παθήματα καὶ τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου. Ἐλθέ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ· ἐκεῖ λησιμονεῖς τοὺς κόνους τῆς μεταίτητος καὶ θ' ἀποκαλυφθῆ ὁ Θεὸς πάσης παρακλήσεως ὡς ἴλεως καὶ εὐμενῆς, ὡς πρῶτος καὶ σωζων ψυχάς. Ἐδῶ προσορμίσθητι, ὡς εἰς λιμένα καταφυγῆς, κατὰ τὰς ὄρας τῶν τρικυμιῶν τῆς ζωῆς. Ἐδῶ μόνον θὰ εἴσῃς τὴν γαλήνην, διότι μόνον ὁ Σταυρὸς παρεμύθησε τὸν πόνον, καθήγαγε τὴν ὀδύνην, ἐθελοποίησε τὴν θλίψιν. Μόνον ὁ Σταυρὸς ἐπιφέρει τὸ ἱλαρὸν φῶς διὰ τοῦ ὁποίου βλέπεις, ὡς ὁ Στέφανος, τοὺς οὐρανοὺς ἀεωγμένους καὶ καταβαίνουσας εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πρόσωπον τὴν γαλήνην τῆς θείας χάριτος καὶ τὸν ἀπαυγασμὸν τῆς μελλούσης δόξης. Δικαίως δὲ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐφώ-

νει: «Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει» (Ῥωμ ε', 3).

Μόνον διὰ τῶν παθημάτων ἐξαγνιζόμεθα οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ἔθνη, καθαιρούμεθα καὶ ἀνιψούμεθα. Ἐν τῷ πυρὶ καὶ τῷ χωνευτηρίῳ τῶν δοκιμασιῶν ἐξήστραψαν ἀληθῶς καὶ ἐνεδυναμώθησαν οἱ μεγάλοι τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ψυχῶν χαρακτήρες. Μετὰ δὲ τὰ παθήματα καὶ τὰς δοκιμασίας ἐπέρχεται ἡ δόξα καὶ ὁ στέφανος, ἡ μακαριότης. «Βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα δόξη καὶ τιμῇ ἑστεφανωμένον» (Ἐβρ. β' 9).

Ἐκεῖ, λοιπόν, ἐν τῷ Σταυρῷ, ἐφ' οὗ πάσχει τὸν ἐπονειδίστον θάνατον ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀτενίσωμεν καὶ λάβωμεν διδάγματα, καὶ δὴ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν εἰς τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς μας. Ἐκεῖ, εἰς τὸν Σταυρὸν, προσηλώσωμεν τὸν νοῦν ἐν πίστει καὶ ἀφοσιώσει. Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὅστις «ἐπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ, ὅς λουδοροῦμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως» (Α' Πέτρ. β', 21).

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,

Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.

Ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον κατέλυσε πάσας τὰς ἀξίας τοῦ κόσμου. Πᾶσαι αἱ ἀξίαι ἀντικατεστάθησαν διὰ μιᾶς ἀξίας, τῆς ἀξίας τοῦ Ἰησοῦ, ἡτις γίνεται ὁ κύριος τοῦ κόσμου.

Ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ βλήσκειν ἡ ἀξία τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὁ Θεὸς μόνον ἐν αὐτῷ κατοικεῖ καὶ πᾶς τις διὰ νὰ εἴσῃ τὸν Θεὸν ἔπρεπε νὰ μεταβῆ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν τῷ Ἰησοῦ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος (Κολ. 2,9): ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν αὐτῷ (Ἰω. 14,11): ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ ἀληθὴς ναὸς τοῦ Θεοῦ. Ὁ ναὸς τῆς Ἱερουσαλήμ δὲν χρειάζεται πλέον. Δύναται νὰ καταστραφῇ καὶ θὰ καταστραφῇ (Μ. 24,2). Ναὸς τοῦ Θεοῦ γίνεται καὶ ὁ ἔχων ἐν εαυτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ναὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἶναι πᾶς ὁ πιστεύων εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀγαπῶν αὐτόν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ πατὴρ ἔρχονται πρὸς αὐτόν καὶ μονὴν ποιοῦσι παρ' αὐτῷ (Ἰω. 14,23).

Δευτέρα ἀξία παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἦτο ὁ νόμος ὁ μωσαϊκός. Καὶ ἡ ἀξία αὐτὴ καταργεῖται διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ δώσας τὸν νόμον εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ Σινᾶ. Καὶ νῦν δὲν χρειάζεται πλέον ὁ νόμος, διότι ἤλθεν ὁ νομοθέτης, ἡ πηγὴ τοῦ νόμου, ὁ Ἰησοῦς. Καὶ δὲν χρειάζεται πλέον ὁ νόμος, διότι ἀντὶ νόμου προβάλλει ὁ Ἰησοῦς τὸν εαυτόν του πρὸς μίμησιν. Ἡ ἀγαθὴ καρδιά τοῦ Θεοῦ, ἐξ ἧς προῆλθεν ὁ νόμος, ἐνεφανίσθη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ καὶ προβάλλεται πρὸς μίμησιν. «Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι

πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ». Γίνετε ἀγαθοὶ ὡς ἐγώ, γίνετε τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος, καὶ τότε νόμου δὲν ἔχετε ἀνάγκην. Ἐμπνεόμενοι ἐκ τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγαθῆς διαθέσεως, τοῦ πνεύματος τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ ἐλάβετε, θὰ γίνετε σεῖς νομοθέται εἰς ἐαυτούς.

Τρίτη ἀξία παρὰ τοῖς ἔβραίοις ἦτο ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας. Θὰ ἔλθῃ μέγας τις, ὅστις θὰ ὑποτάξῃ ὅλα τὰ ἔθνη, θὰ ἰδρῦσῃ βασιλείαν παγκόσμιον μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ Θεὸς τῶν Ἑβραίων θὰ γίνῃ Θεὸς ὅλου τοῦ κόσμου. Ὁ νόμος τῶν Ἑβραίων θὰ γίνῃ παγκόσμιος νόμος. Διὰ τοῦ Ἰησοῦ καταργεῖται καὶ αὕτη ἡ ἀξία. Ὁ προσδοκώμενος Χριστὸς εἶναι αὐτός. Ἡ βασιλεία του ἰδρῦθη ὄχι διὰ τοῦ ξίφους, ἀλλὰ διὰ τοῦ λόγου. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους, ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ ζητοῦν νὰ τὸν πλησιάσουν. Ὅλοι αἱ προφητεῖαι περὶ τοῦ προσδοκώμενου Μεσσίας ἐπληθύνθησαν ἐπὶ τοῦ Ἰησοῦ.

Διὰ τοῦ Ἰησοῦ ὁ Ἰουδαϊσμὸς ὡς θρησκεία καταργήθη κατ' ἀρχήν, διότι ἐξεπλήρωσε τὸ προορισμὸν του νὰ παρασκευάσῃ τὴν ἔλευσιν ἐκείνου, ὅστις ἔδωκε τὴν ἀληθῆ θρησκείαν εἰς τὸν κόσμον.

Ἐν τῷ ἐθνικῷ μία ἀξία ἦσαν οἱ θεοὶ τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ἐκαστὸν ἔθνος εἶχε τοὺς θεοὺς του τοὺς προστάτας τοῦ ἐθνισμοῦ του. Ὅταν τὰ ἔθνη ἦλθον εἰς ἐπαφὴν πρὸς ἀλληλα, ὑπαχθέντα κατ' ἀρχὰς εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ κατόπιν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, ἐφθάσαν εἰς τὴν ἰδέαν πρῶτον, ὅτι οἱ θεοὶ ἔθνους τινὸς δὲν εἶναι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς θεοὺς ἄλλου ἔθνους, ἀλλ' οἱ αὐτοὶ θεοὶ μὲ διάφορα ὀνόματα, καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ σύγκρασις τῶν θεῶν, κατόπιν ἐπεκράτησεν ἡ ἰδέα, ὅτι δὲν ὑπῆρχον πολλοὶ θεοὶ, ἀλλ' εἰς Θεός, καὶ οἱ πολλοὶ θεοὶ εἶναι δυνάμεις τοῦ ἐνὸς Θεοῦ. Καὶ ἐξητεῖτο ὁ εἰς Θεός. Ἐκαστὸν ἔθνος ἐζήτει νὰ ἐπιβάλλῃ ἓνα ἰδικόν του. Ἐσχηματίσθησαν τότε σύλλογοι θρησκευτικοί, εἰς ἕκαστον τῶν ὁμοίων ἐλατρεύετο εἰς Θεός, ὃν ἐπίστευον ὡς ἀληθινόν, καὶ ἐγένετο προπαγάνδα ὑπὲρ αὐτοῦ. Τοιοῦτοι θεοὶ ἦσαν ὁ Ὄμιος τῶν Αἰγυπτίων, ὁ Μίθρας τῶν Περσῶν, ὁ Ζεὺς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Ἰαχβὲ τῶν Ἑβραίων. Εἰς τοιοῦτος σύλλογος ἦτο ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ὅλοι οἱ σύλλογοι αὐτοὶ παρῆλθον ἔμεινε σήμερον μόνον ὁ Σύλλογος τῶν χριστιανῶν. Ἀνεγνωρίσθη, ὅτι ὁ εἰς Θεός τοῦ παντός ὁ ἀληθινός εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ Ἰησοῦ. εἶναι ὁ ἐμφανισθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ θεοὶ τῶν ἐθνικῶν καταργοῦνται. Οἱ ναοὶ τῶν ἐγκαταλείπονται, κατερειπῶνται καὶ καταπλακῶνται.

Δευτέρα ἀξία τῶν ἐθνικῶν ἦσαν αἱ θυσίαι. Οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ ἀπομακρύνουν τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν δυσμένειαν τῶν θεῶν, διὰ τὰ παραπτώματά των καὶ νὰ ἐφελκύνουν τὴν εὐμένειάν των, ἔκαμνον τὰς θυσίας. Διὰ τοῦ Ἰησοῦ καταργοῦνται αἱ θυσίαι ὁ Ἰησοῦς ἐσταυρώθη καὶ ὁ θάνατός του ὁ σταυρικὸς ἐλογίσθη ὡς θυσία ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἡμεῖς ἐφερομε τὴν εὐμένειαν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. Ἐκτετε δὲν χρειάζονται πλέον αἱ θυσίαι. Ὁ Ἰησοῦς ἐθυσιάσθη μίαν φορὰν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ δι' ὅλους τοὺς

αἰῶνας καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Αἱ θυσίαι τῶν τύπων ἔλειψαν.

Τρίτη ἀξία ἦσαν τὰ μυστήρια. Μυσούμενος τις εἰς αὐτὰ τὸ μὲν ἐλάμβανε τὴν βεβαιότητα περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ ἐξησφάλιζε θέσιν διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν. Τὰ μυστήρια διὰ τοῦ Ἰησοῦ καταργήθησαν. Ὁ ναὸς τῶν ἑλευσινῶν μυστηρίων ἐγκαταλείφθηκες κατεκρημνίσθη καὶ κατεχώσθη. Γί' ἐχρειάζοντο πλέον τὰ μυστήρια καὶ τί χρειάζονται σήμερον τὰ μυστήρια, ὅταν διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ ἐβιβιώθησαν οἱ πιστοὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως μελλούσης ζωῆς καὶ ἐξησφάλισαν θέσιν ἐν αὐτῇ ζῶντες τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν αἰωνίαν ζωὴν;

Τετάρτη ἀξία ἦτο ἡ ἀξία τοῦ λόγου διὰ τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ ἰδέα, ὁ δευτερός Θεὸς κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐκεῖνος, δι' οὗ ὁ κόσμος ἐγένετο καὶ δι' οὗ συντηρεῖται καὶ μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ συμμορφῶνεται ὁ ἄνθρωπος ὑποτάσσων τὰς φυσικὰς ὁρμάς του.

Δὲν ἀρνείται ὁ Χριστιανισμὸς τὴν ῥῆξιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην, ἀλλὰ τὸν ταυτίζει μὲ τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ἰησοῦς ἦτο ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος γενόμενος. «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν». «Καὶ ὁ ἄνθρωπος, δεχόμενος τὸν Ἰησοῦν ὡς τὸν Λόγον, θεοῦται καὶ αὐτός, γίνεται ἐνανθρωπήσας Θεός καὶ θεωθεὶς ἄνθρωπος. Ὅταν ἡ σκιά ἐνὸς ἀτλοῦ Ἑβραίου ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἐθνικοῦ, ἐφάνη γιγαντιαία. Ὁ Ἑβραῖος αὐτὸς ὁ ἀτλὸς ἦτο ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο κατήργησε πάσας τὰς ἀξίας καὶ ἐγένετο αὐτὸς καὶ μόνον ἀξία, περὶ ἣν στρέφεται ὅλος ὁ κόσμος· καὶ εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ κόσμου, εἶναι καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ὁ σκοπὸς τοῦ κόσμου· ὁ σκοπὸς τῆς ἱστορίας εἶναι νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν βασιλείαν του, νὰ θεωθῇ ὁ ἄνθρωπος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἐθνικῷ κόσμῳ καὶ πέμπτη ἀξία, ἡ ἀξία τῆς αὐτοκρατορίας. Εἶχον παύσει οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Ὀκτάβιος. Ἦλθεν ἡ εἰρήνη ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Ὀκτάβιος ἐθεωρήθη ὡς σωτὴρ καὶ ἡ αὐτοκρατορία ὡς ἀγαθόν τι, διότι ἐγένετο ἡ ἔνωσις πάντων τῶν ἐθνῶν εἰς μίαν πολιτείαν. Ἄλλ' ἡ ἔνωσις αὕτη ἦτο ἐξωτερικὴ. Ἐχρειάζετο κάποια ἰδέα, κάποια μεγάλη ἰδέα, μία πίστις, ἵνα ἐνώτῃ τὰ ἔθνη εἰς μίαν βασιλείαν ἀσφαλῆ. Ὁ Παῦλος ἀνέλαβε νὰ ἐνώτῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Νὰ ἀποτελεσθῇ μία βασιλεία ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες θὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν, θὰ λάβουν αὐτὸν ὡς ἰδεῶδες τοῦ βίου των. Καὶ οὕτως ἀντὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἰδρῦθη ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μὲ βασιλέα αἰώνιον τὸν Ἰησοῦν, βασιλεία αἰωνία, ἡ; ὁ σκοπὸς ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁμοίωσις τῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ. Αὕτη ἡ βασιλεία ἔχει ἀπόλυτον ἀξίαν· αἱ βασιλείαι τοῦ κόσμου τὰ κράτη, ἔχουν δευτερεύουσαν ἀξίαν, ὡς μέσα διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ ταῦτα δέον νὰ συμμορφῶνεται ἡ νομοθεσία τῶν βασιμῶν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀπολύτου βασιλείας, πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ.

Τοιαύτην αξίαν ἔχων ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ βασιλεὺς ὁ προσδοκώμενος τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ Ἰσραὴλ τοῦ κατὰ σάρκα, διότι εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν καὶ οἱ ἴδιοι οὐ παρέλαβον αὐτόν, ἀλλὰ τοῦ νέου Ἰσραὴλ, τοῦ ἰδεώδους Ἰσραὴλ, τοῦ ἀληθοῦς Ἰσραὴλ. Καὶ εἶναι βασιλεὺς, ἢτοι ἀρχηγὸς πάσης κινήσεως ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός, λέγει ὁ Παῦλος, «ὑπερύψωσε τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάν ὄνομα, ἵνα πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς».

Ἡ μόνη αξία ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ὁ Ἰησοῦς καὶ τὰ πάντα ἀποκοιτῶν ἀξίαν ὅταν ἐν Χριστῷ γίνωνται.

† Ο ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἰωάνν. 12,1—18.

Οὐχὶ ἐξ ἱστορικῆς εὐσυνειδησίας ἀπλῶς περιγράφει μετὰ τόσης ἀδρότητας τὴν ἄλειψιν τῶν ποδῶν τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῆς Μαρίας, τῆς ἀδελφῆς τοῦ Λαζάρου, κατὰ τὸ παρατεθὲν οἰκογενειακὸν δεῖπνον ὁ ἅγιος Ἐθαγγελιστὴς Ἰωάννης. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐγοήτευσεν αὐτὸν ἦτο ἡ *πράξις εὐγνωμοσύνης* τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἐπὶ τῇ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσει τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἀναμφιβόλως, ἀπήχει ἐν προκειμένῳ τὰς διαθέσεις τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος. Ὁ Ἰδιος, ἄλλως τε, ὁ Κύριος δὲν παραλείπει νὰ ἐξάγῃ τὴν ἠθικὴν σημασίαν τοῦ γεγονότος, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ τὴν μεγάλην ἠθικὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς τῆς εὐγνωμοσύνης διὰ τοὺς «μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν», τοὺς χριστιανούς. Ἐλπὼν πρὸς τὸν Ἰούδα, τὸν «μέλλοντα αὐτὸν παραδιδόναι», νὰ μὴ παρεμβάλλῃ πρόσκομμα εἰς τὰς εὐνώμονας τῆς Μαρίας διαθέσεις, καὶ ὅτι ἡ ἄλειψις τοῦ πολυτίμου μύρου πολλοῦ ἀπέιχε νὰ σημαίῃ ἀπώλειαν αὐτοῦ, ἐδείκνυε συγχρόνως ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς πόσῃν καὶ ὡς ἄνθρωπος ἠσθάνετο ἀγαλλίασιν ψυχικὴν, βλέπων τὴν εὐεργετηθεῖσαν νὰ συναισθάνεται τῆς εὐεργεσίας τὴν ἀξίαν. Ὁ Κύριος ἡμῶν οὐδέποτε προεκάλει, οὐδὲ ἀπῆγει ἀναπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας παρὰ τοῦ εὐεργετηθέντος. Ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε ἐπήνεσε τὸν ἐπιλήσιμονα τοῦ καθήκοντος τῆς εὐγνωμοσύνης, χαρὰν δὲ μεγίστην ἠσθάνετο, ὅταν ὄλως φυσικῶς καὶ ἀβιάστως ἔβλεπε καρδίᾳς εὐεργετηθείσας νὰ εὐγνωμονῶσι καὶ νὰ δοξάζωσι τὸν Θεόν. Ὅποση πρέπει νὰ εἶναι, πράγματι, ἡ θλίψις ἀνθρώπου εὐεργετοῦντος, ἀντιμετωπίζοντος δὲ ὡς καρπὸν τῆς εὐεργεσίας τὴν ἀχαριστίαν, ἐνίοτε καὶ τὴν ἀνάδειαν, καὶ ἐχθρικὰς ἀκόμη διαθέσεις καὶ ἐνεργείας.

Ἡ παρατήρησις, τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ ἱερός Ἐθαγγελιστὴς Ἰωάννης ὡς πρὸς τὸ δῆθεν φιλόπτωχον διάβημα τοῦ Ἰούδα, ὅτι δηλαδὴ οὗτος προσέβη εἰς ἐνστασιον, ἐπὶ τὸν «διατὶ τοῦτο τὸ μῦρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίαν δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς», «οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν», ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς θέτει ἐν πλήρει φωτὶ τὴν ἄκραν τοῦ Κυρίου συνακατάβασιν καὶ ἀγαθότητα, ἐξ ἄλλου

περιβάλλει καὶ διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κύρους τὴν ἐκ πείρας ἄλλως τε, γνωστὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὑπὸ τὰ ἱερώτερα προσχήματα ἐπιδιώκονται ἐνίοτε αἱ χθαρμώτεραι βλέψεις, καὶ ὑπὸ τὰ ψευδῆ τῆς ἀρετῆς τεκταινόνται τὰ μέγιστα τῶν ἐγκλημάτων. Ἀλήθεια, τῆς ὁποίας ἡ γνώσις καὶ ἡ πρακτικὴ χρῆσις δύναται νὰ προσφυλάξῃ τοὺς ἐνθουσιᾶντας ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐπιπλάστων φαινομένων ἀπὸ πλείστας δόξας ἀπογοητεύσεις καὶ κινδύνους.

Τὸ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συμμετέσχε τοῦ κῆπος ἐξαιρετικῆς φύσεως οἰκογενειακοῦ δείπνου ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φίλου του Λαζάρου τὸ ὅτι δὲν ἀπηξίωσε νὰ δεχθῇ τὰς ζωηρὰς ἐκείνας ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης, σημαίνει, ὅτι ὁ θεὸς ἡμῶν Διδάσκαλος πολλοῦ ἀπέιχε νὰ ἀναμῆν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ μαθητὰς, τοὺς τότε καὶ τοὺς μετέπειτα, βίον ἐκκεντρικὸν καὶ ἀντικοινωνικόν. Ἡ *κοινωνικότης* περιλαμβάνεται εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ ἠθικοῦ βίου τοῦ χριστιανοῦ, ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητον ὅρον, ἵνα καὶ αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις ἀκόμη ἀποβαίνωσι γόνιμοι εἰς «οἰκοδομὴν τοῦ Χριστοῦ» ἐν ἡμῖν. Πόσα διδάγματα δὲν ἀποκομίζομεν ἐκ τοῦ δείπνου τοῦ Λαζάρου!

Τὸ δείπνον ἐκεῖνο, ἂν διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Λαζάρου ἦτο ὑπέροχος πράξις εὐγνωμοσύνης, ἂν διὰ τὸν «ὄχλον» ἦτο ἀφορμὴ νὰ στεγύσωσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ πιστεύσωσι πολλοί, δι' ἄλλους, «τοὺς ἀρχιερεῖς» τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὑπῆρξε τὸ σύνθημα τῆς πλέον ἐμπαθοῦς ἐξεγέρσεως κατὰ τοῦ θεοῦ Ἐδεργέτου. Μήπως αἱ εὐγενεῖς καὶ γεναίαι πράξεις δὲν δαλίζουσι πολλάκις τοὺς εὐτελεῖς καὶ χαμερρεῖς καὶ μοχθηρούς; Τοῦτο ἀκριβῶς πιστοῦται καὶ διὰ τοῦ Ἰεροῦ Ἐθαγγελίου. Οἱ «ἀρχιερεῖς» ὄχι μόνον τὸν Ἰησοῦν ἐσκέφθησαν νὰ φονεύσωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Λάζαρον, καὶ τοῦτο, διότι «πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν!» Ὁ λαός, κατ' ἀρχὰς ἀψηφῶν τὰς ἐμπαθεῖς καὶ συμφεροντοσκοποῦς αὐτῶν ἀντιδράσεις κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἐφ' ὅσον, ἀφιέμενος εἰς ἑαυτὸν, διησθάνετο ἀγνόητον τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωτῆρος, ἐκράζεν· «Ὡσαννά! εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ!» ὅταν ὅμως ἔπεσε θῦμα τῶν ἐπιμόνων καὶ ἐντέχνων δημαγωγῶν, δὲν ἐδίστασε νὰ φωνάξῃ τὸ «ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν!». Πόσον εὐτυχῆς ὁ λαός, ὅστις ἔχει τὴν ἠριμότητα τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν, ὥστε νὰ μὴ ἀποβαίῃ ποτὲ καίγιον εἰς χεῖρας τῶν ὀλίγων!

Ἰωάνν. 1,1—17.

Οὐδὲν ἐκ τῶν τεσσάρων Ἐθαγγελίων ἔσχε βαθυνουστέρους θαυμαστάς, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἀντίκρουσε τόσους καὶ τοιοῦτους σφοδροὺς πολεμίους, ὅσον τὸ Ἐθαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου. Καὶ τοῦτο, διότι οὐδὲν ὄχι μόνον ἐκ τῶν Ἐθαγγελίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰσάγει ἡμᾶς βαθύτερον εἰς τὴν γνώσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔργου του. Ὁ ἠντιπῆτης τῆς θεολογίας ἀετός, τὸ «κατεῖνον τοῦ οὐρανοῦ», ὅπως ἀποκαλεῖ τὸν ἱερόν Ἐθαγγελιστὴν Ἰωάννην ὁ μέγας Χρυσόστομος, ἰπτά:

μενος εἰς τὰ αἰθέρια τῆς θεότητος ὕψη, περιγράφει εἰς ἡμᾶς τί ἦτο «Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ» πρὶν ἂν κόμη ὡς ἄνθρωπος πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς γῆς ταύτης. Ἐπιγραμματικώτατα καὶ μὲ τόνον θεοῦ «ἑξιώματος» ἀποκαλύπτει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγος αὐτοῦ, «ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν», ὁμοούσιος τῷ Θεῷ Πατρὶ, «καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος», καὶ ὅτι «δι' αὐτοῦ ἐγένετο πάντα, καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲ ἓν γέγονεν». Τὰς μεγάλας ταύτας ἀληθείας ἔγραφεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης πολὺ μετὰ τὰς ταπεινώσεις καὶ τοὺς ἑξευτελισμοὺς τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸν σταυρικόν του θάνατον. Ἀλιεὺς ἀτλοῦς τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, καθὼς καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ Ζεβεδαῖος καὶ ὁ ἀδελφός του Ἰακώβ, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Ἰησοῦν μόλις ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς καὶ Πρόδρομος εἶχε δεῖξει εἰς αὐτὸν τὸν Σωτῆρα, εἰπὼν περὶ αὐτοῦ: «Ἦε ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Ἀκολουθήσας τὸν Ἰησοῦν ὑπῆρξεν αὐτόπτης ποικίλων ὄσων σηκῶν τοῦ βίου του. Εἶδεν αὐτὸν ἀνορθοῦντα χλωροῦς, παραλυτικούς, ἀνακουφίζοντα πᾶσαν θλίψιν, ὅπου συνήτα αὐτήν, σπογγίζοντα τὰ δάκρυα τῶν δυστυχῶν ὑπάρξεων. Κατ' ἐπανάληψιν ἐθεᾶτο αὐτὸν διδάσκοντα τὰ πλήθη, διαφεύγοντα τὰς παγίδας τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, καὶ πλειστάκις ἤκουσε τὰ «ρήματα τῆς ζωῆς» ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ Σωτῆρος στόμα. Εἰς τρεῖς δὲ ἑξαιρετικῆς σημασίας στιγμὰς διὰ τὸν βίον τοῦ Σωτῆρος ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς εἶχε τὴν ἰδιάζουσαν τιμὴν νὰ εὐρίσκῃται πλησίον τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Σίμωνος Πέτρου: κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβῶρ ὅπου εἶδεν τὴν δόξαν του· κατὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ιαείρου, ὅπου εἶδε τὴν δυνάμιν του· καὶ εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ, ὅπου παρηκολούθησε τὴν θλιβερὰν ἀγωνίαν του. Ἀλλὰ οὐδέποτε ἡ θεωρία τοῦ Ἰησοῦ ὑπάρχει συναρπαστικώτερα διὰ τὸν Ἰωάννην παρ' ὅσον, ὅταν βλέπῃ αὐτὸν εἰς τὰ βάθη τῶν αἰώνων, ὄντα ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Θεοῦ Πατρὸς «Φῶς ἐκ Φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὅταν βλέπῃ τὸν ὠκεανὸν τῆς ἀγάπης αὐτοῦ διὰ «τὸν πλανώμενον ἄνθρωπον», χάριν τοῦ ὁποῦ ὁ «Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας». Ὅταν ἐπίσης ἀτενίσῃ αὐτὸν ὡς πηγὴν τῆς ζωῆς καὶ ὡς ἐστὶν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ φωτός πρὸ παντός διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφοῦ ὡς «Μονογενὴς Υἱὸς, ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς» εἶναι ὁ μόνος δυνάμενος νὰ δώσῃ ἐξήγησιν περὶ τῆς Θεότητος καὶ τῶν θεῶν πραγμάτων.

Ἰδοὺ τὰ ὕψη, εἰς τὰ ὅποια, ἐπιχειρῶν νὰ ἐπιθέσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἐπὶ τῶν πτερόγων αὐτοῦ ὁ ὑπέπετης τῆς Θεολογίας ἀετός, ἵπταται ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς. Ὑψη, εἰς τὰ ὅποια καθιστᾷ εὐκόλον τὴν πτήσιν ἡ εὐσεβὴς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν «θεωρία» καὶ ἡ πίστις. Πόσους ὅμως ἡ ἐξάντλησις περὶ τὰ ταπεινά καὶ χιμαίριζα, ἡ ἐκνευριστικὴ περὶ τὰ ἐγκόσμια καὶ μόνον δραστηριότης, καθιστᾷ ἀνεπιδέκτους νὰ ἀπολαύσῃ τὴν «θεωρίαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ»;

Ἡ πνευματικὴ ἀναιμία, ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐπιπολαιότης, αἱ ὁποῖαι μαστίζουσι τὰς συγχρόνους κοινωνίας μέχρι σημείου ἀποκαρδιωτικοῦ, εἶναι ἀκριβῶς ἐπακολουθήματα τῆς πεζότητος ἀπέναντι τῆς θείας τοῦ Κυρίου μορφῆς.

K.

ΚΡΑΤΟΣ—ΕΘΝΟΣ—ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου

Μετ' ἐνδιαφέροντος ἀνέγνωσα τὸ δημοσίευμα τοῦ φίλου συναδέλφου κ. Μπρατσιώτου εἰς τὴν «Ἀνάπλιν» (20 Φεβρουαρίου 36), τὴν εἰς αὐτὸ ἀπάντησιν τοῦ φίλου συναδέλφου κ. Μπαλάνου ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» (7 Μαρτίου 36), τὴν δευτερολογίαν τοῦ κ. Μπρατσιώτου ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ (14 Μαρτίου 36), καὶ τὴν δευτερολογίαν τοῦ κ. Μπαλάνου ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» (21 Μαρτίου 1936) καὶ παρὰ τὸ ἀναρῶν τῆς κατ' ἐπανάληψιν ἀπασχολήσεως τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινουῦ μὲ τὸ αὐτὸ ζήτημα καὶ τὸν αὐτὸν ἐξ ἐπιβολῆς μάλιστα τίτλον δὲν θὰ ἐπερίττευσεν ἴσως ὀλίγα λέξεις καὶ ἐκ μέρους μου, ἀναφερόμεναι εἰς τὸν ὑπότιτλον τῆς δευτερολογίας τοῦ κ. Μπρατσιώτου «Ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου», διότι, ἐνῶ τοῦτο εἶνε τὸ ζητούμενον, τοῦτο καὶ λησμονεῖται εἰς τε τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον δημοσίευμα τοῦ κ. Μπρατσιώτου.

Ὡς κατ' ἐπανάληψιν καὶ κατὰ κόρον ἴσως ἐτόνισα, καιρὸς εἶνε πλέον νὰ παύσωμεν ὑπερτονίζοντες τὰς ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων ἡμᾶς ζητημάτων ἀντιλήψεις καὶ γνώμας τῶν σοφῶν ἄλλως τε δυτικῶν (παπικῶν ἢ διαμαρτυρομένων) θεολόγων, διὰ τὴν ἀρχομένην ἤδη τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου θεολογίας χειραφέτησιν. Ὁ κ. Μπρατσιώτης, τὴν παλαιότεραν ἀκολουθῶν μέθοδον, ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ εἰσκομίσῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θέσεώς του, σοφὰς μὲν καὶ ἑαυτὰς γνώμας ξένων θεολόγων, ἀλλὰ ἀχρήστους σχεδὸν διὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν.

Ἄξιον δ' ἀπορίας εἶνε ὅτι ὁ κ. Μπρατσιώτης, ἀναπτύσσων τὴν ὀρθόδοξον ἀποψιν, βασιλεῖται κυρίως ἐπὶ τοῦ Αὐγουστίνου, τοῦ Bart, τοῦ Brunner, τοῦ Hubbert καὶ εἰ τινος ἄλλου.

Ὁ κ. Μπρατσιώτης ἀποσταλεῖς ἐκ μέρους τοῦ Ἐθνικοῦ Ἑλληνικοῦ Συμβουλίου τῶν δύο διεθνῶν ὀργανώσεων τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς προαγωγὴν διεθνοῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν» (World Alliance) καὶ τοῦ «Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» (Life and Work), ἀποτελουμένου ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν κ. κ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ Προέδρου, Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου Γενικοῦ Γραμματέως, καὶ Κωνστ. Λυοβουνιώτου καὶ Δημ. Μπαλάνου μελῶν αὐτοῦ, ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸ εἰς τὴν μικρὰν ἐπὶ μέρους σύσκεψιν τῶν Βαλκανικῶν Συμβουλίων ἐν Δαλματίᾳ, ἀνέπτυξε τὸ ὑπὸ συζήτησιν ζήτημα συμφώνως πρὸς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἀντίληψιν καὶ παρὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Συμβουλίου, ὅπως μὴ παρασυρῇ εἰς συζητήσεις ζητημάτων ξένων πρὸς τὸν ἀποκλειστικὸν χαρακτήρα τῆς συσχέψεως. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ περιεχόμενον τῆς ἀνακοινώσεώς του, ὡς ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἀναπλίσει», δὲν ἀντιπροσωπεύει τὰς γνώμας τοῦ

ἀποστείλαντος αὐτὸν Συμβουλίου.

Καὶ τὸ μὲν θέμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶνε ἄξιον πολλῆς σπουδαιότητος καὶ προσοχῆς καί, ὡς καὶ ὁ κ. Μπρατσιώτης λέγει, ἐπικαιρότητος, λόγω τῆς εὐρυτάτης αὐτοῦ συζητήσεως κατὰ τὴν τὸ προσεχὲς ἔτος συνερχομένην γενικὴν συνέλευσιν τῶν δύο ὡς ἀνωτέρω οργανώσεων ἐν Ὁξφόρδῃ. Τὰ συμπεράσματα ὁμως εἰς τὰ ὁποῖα φθάνει ὁ κ. Μπρατσιώτης ὡς καὶ ἡ ὄλη ἀνάπτυξις, ἣν μάλιστα χαρακτηρίζει, ὡς τὴν ὀρθόδοξον ἐμφανίζουσιν ἀποψιν, εἶνε ὅλως ἀπαράδεκτα ὡς μηδεμίαν ἔχοντα ἀκριβῶς σχέσιν πρὸς τὴν καθαρὰν ὀρθόδοξον ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀντίληψιν. Δυστυχῶς δὲ καὶ ἐν τῇ δευτερολογίᾳ του, ὁ κ. Μπρατσιώτης, καίτοι υπερτονίζει ὅτι πολλαχῶς παρεξηγήθη ὑπὸ τοῦ κ. Μπαλάνου ἐμφανιζόμενος ὡς ὀνοεῖ συμφωνῶν πρὸς ἐκεῖνον, οὐσιαστικῶς, οὐ μόνον ἐμμένει πρὸς τὰς ἀντιλήψεις του, ἀλλὰ καὶ πολλαχῶς ἐνισχύει αὐτάς, ἐμφανίζων τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀναπτυσσόμενα ὡς τὴν ὀρθόδοξον ἐκφράζοντα τοῦ ζητήματος ἀποψιν.

Τὸ ἁριῶς ἐνδιαφέρον σημεῖον τοῦ ἀνακινουμένου ζητήματος εἶνε, ποῖα εἶνε ἡ ἀληθῶς ὀρθόδοξος ἀποψις τοῦ ζητήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας, Κράτους καὶ Ἐθνους. Ὁμολογῶ ὅτι διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τούτου, αἱ θεωρίαι τοῦ Bart καὶ Brunner καὶ ἡ γνώμη τοῦ Huber, εἰς τὰς ὁποίας πολλὴν φαίνεται ἀποδίδων σημασίαν ὁ κ. Μπρατσιώτης, μὲ ἀφήνουν ἐντελῶς ἀσυγκίνητον. Συμφωνῶ, ὅτι αἱ θεωρίαι αὗται εἶνε σπουδαιόταται καὶ σοφώταται, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς χώρας εἰς ἃς ἐνεφανίσθησαν, ἀν καὶ γνωστὴ τυγχάνει ἡ ἀπὸ μεγάλου μέρους τοῦ θεολογικοῦ κόσμου καὶ ἐκεῖ καταπολέμησις των. Εἶνε ἄλλως τε γνωστὸν ὅτι παρόμοιαι θεωρίαι ἀναπτυσσόμεναι εἰς περιβάλλον (αὐστηρῶς προτεσταντικὸν) ξένον καὶ ψυχρὸν πρὸς τὰς παραδόσεις, οὐ μόνον προξενούσιν ἐντύπωσιν, ἀλλὰ καὶ εὐρίσκουσι σχετικὴν τινα ἀπήχησιν εἰς τὴν πάντοτε μυστικοπαθῶς διατρεψιμένην, ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, ἀνθρωπίνην ψυχὴν.

Δι' ἡμᾶς ὁμως, τὴν θρησκευτικότητά μας, τὴν διανοητικότητά μας, τὴν ἱστορίαν μας τὴν πλήρη πολυτίμων ἱερῶν παραδόσεων, παρὰ τοὺς ἀφελεῖς διαμαρτυρομένων καὶ παπικῶν ἰσχυρισμούς, ὅτι εἴμεθα νεκροὶ καὶ ἀποστεωμένοι, αἱ θεωρίαι αὗται οὐδὲν ἐμπνέουν ἐνδιαφέρον, μάταιον δὲ κόπον ἀποτελεῖ ἡ προσπάθεια τῆς παρ' ἡμῖν μεταφρασεως των, λίαν περιορισμένην ἐντύπωσιν προξενούσαι, ἐφ' ὅσον οὐδὲν νέον δι' ἡμᾶς παρουσιάζουσι. Ἀντιθέτως πολλὰ ἀκόμη θὰ ἠδύνατο νὰ διδάξῃ ἡ ἱστορία μας καὶ αἱ παραδόσεις μας τοὺς τοιοῦτους θεολόγους, ὧν τὰ καινοφανῆ διδάγματα, σοφώτατα κατὰ τὰ ἄλλα, εἶνε κοινοὶ δι' ἡμᾶς τόποι.

Ταῦτα γράφων δὲν ὑποτιμῶ ποσῶς, ὡς εὐχερῶς θὰ ὑπελάμβανέ τις, τὴν ἀξίαν τῶν μεγάλων αὐτῶν θεολόγων καὶ ἐρευνητῶν, ἀλλὰ τονίζω ὅτι αἱ θεωρίαι αὗται δι' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μας ζωὴν, οὐδεμίαν ἔχουν σημασίαν, διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον θέλουν ἐκεῖνοι νὰ ἐμπνεύσουν εἰς τὸ στεῖρον περιβάλλον των, τὸ ἔχομεν ἡμεῖς ὑπερπερισσῶς ἴσως καὶ συννεπῶς τὰ νέα των φῶτα δὲν κομίζουσι ποσῶς, ἢ μᾶλλον κομίζουσι ἀνοφελῶς, ἂν μὴ καὶ ἐπιβλαβῶς, γλαυ-

κας εἰς Ἀθήνας.

Ἄλλὰ διὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ θέματός μας, δὲν μᾶς χρειάζεται οὐδ' αὐτὸς ὁ ἱερὸς Ἀβγουστίνος! Ὁχ βέβαια πάλιν, ὡς κακοπίστως θὰ ὑπελάμβανέ τις, διὰ ἀμφισβητοῦμεν τὸ κῆρος τοῦ ἀληθῶς μεγάλου τούτου χριστιανοῦ φιλοσόφου καὶ Πατρὸς καὶ Διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Ἀβγουστίνος, καίτοι Ἀφρικανὸς τὴν πατρίδα, ἦτο Λατῖνος καὶ Ρωμαῖος τὸ αἶσθημα καὶ τὴν σκέψιν, ἡ θεολογία του συνεπῶς, ἥτις ὡς γνωστὸν ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύριον θεμέλιον τῆς δυτικῆς θεολογίας (παπικῆς καὶ προτεσταντικῆς), δὲν δύναται νὰ προσαχθῇ καὶ ὡς ὑποστηρίζουσα τὴν ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον σκέψιν. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ πολυκρότου τοῦ Ἀβγουστίνου συγγραμματος «de civitate Dei» στηρίζεται, πολλαχῶς βεβαίως καὶ τούτου παρεξηγηθέντος, ἡ «ἀμαρτωλὴ» τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας «ἐκκοσμικευσις» καὶ ὅτι διὰ τῆς υἰοθετήσεως τῶν ἀκρῶς θεοκρατικῶν θεωριῶν τούτου κατ' ἀντίθετον κατεύθυνσιν «εἰσεκώμασεν» ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τὸ κοσμικὸν πνεῦμα καὶ κακόν, εἰς τρόπον ὅτε νὰ ἐμφανίζηται καὶ νὰ εἶνε ἡ παπικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ τῶν μέσων ἰδίᾳ χρόνων μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς, τὰ μάλιστα «ἐκκοσμικευμένη», ἀφοῦ ἔχει χαρακτῆρα καὶ μορφήν καθαρῶς κοσμικὴν καὶ κρατικὴν, τὰ ὁποῖα μόλις δύναται νὰ συγκαλύψῃ ἡ δῆθεν τῆς μορφῆς ταύτης ἐντελῶς θεοκρατικὴ θεωρία, ἐφ' ἣς δῆθεν βασίζεται.

Τοιοῦτων λοιπὸν «ἀμαρτωλῶν» ὑποδειγμάτων δὲν ἔχει ἀνάγκη ἡ γνησία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀνέκαθεν ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία ἐδρίσκειται ὅπου καὶ ἂν ἦ τοῦ Κυρίου τὸ πνεῦμα (Β'. Κορινθίους γ'. 17). Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ἐπίσης ὅτι εἰς τὰς θεωρίας τοῦ Ἀβγουστίνου, μετὰ τῶν σχετικῶν βεβαίως παρεξηγήσεων, βασίζεται καὶ αὐτὴ ἡ τὴν χριστιανικὴν ἰδεολογίαν καταρρακώσασα ἱερὰ ἕξετάσις, διότι εἰς τὸ «βίασον εἰσελθεῖν» τοῦ Ἀβγουστίνου ὀφείλεται ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἀμαρτωλῆς ἑλικῆς βίας, τόσον προσφιλοῦς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Τιβέρεως, τὴν ἀριστερὰν καὶ τὴν δεξιάν, καὶ τὴν ὁποίαν ἀποκρούει ἡ ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἐκχριστιανισθεῖσα καὶ ζῶσα ἑλληνικὴ ψυχὴ, τῆς ὁποίας τὸν θάνατον μὲ μέσα ἀνελεύθερα καὶ σκότεια τῆς Δύσεως οὐδέποτε θὰ ἀνεχθῶμεν.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἀκρατος θεοκρατία τῆς Ρώμης, ἣν ὀψίμως καὶ δειλῶς ἐπὶ διαστρεβλώσει τῶν κυριακῶν καὶ ἀποστολικῶν λογίων ὑποστηρίζουσι καὶ τινες διαμαρτυρούμενοι θεολόγοι, εἶνε ἀπαράδεκτος, ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς θέσεως τῆς Ὁρθοδοξίας ἐναντι τοῦ ἀληθῶς σπουδαιοτάτου ζητήματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας—Κράτους καὶ Ἐθνους.

Οἱ διαμαρτυρούμενοι, καθ' ὅλα εἰς τὴν δυτικὴν οἰκονομίαν καὶ ἰδεολογίαν ἀνήκοντες, ὡς ὀρθότατα ἐτόνιζε καὶ ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος πολὺς Harnack, καὶ παντελῶς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως στερούμενοι, καταπλήσσονται βεβαίως ἐκ τῆς θέσεως καὶ δυνάμεως τῆς ὁμοιακῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἡν, παρὰ τὴν διαμαρτυρήσιν, τῆς Ἀβγουστινείου αὐτοὶ ὀπαδοὶ ἄντες,

ἐγγύτερον ἴστανται καὶ συμπαθοῦσι, ἢ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ παπικὴ Ἐκκλησία, ὡς ἀνέπτυξα πρὸ τινων ἐτῶν, ἐπικρίνας τὴν μεταξὺ Βυτικανοῦ καὶ Μουσσολίνι σύμβασιν τοῦ Λατερανοῦ, εἴτε αὐτοηχημαλωτίζετο διὰ τοῦ Πίου τοῦ Θ. εἴτε ἀπλευθεροῦτο διὰ τοῦ Πίου τοῦ ΙΑ', τὴν αὐτὴν σταθερὰν πολιτικὴν ἠκολούθει καὶ περὶ τὴν αὐτὴν ὀφθαλμικὴν κοσμοθεορίαν ἐστρέφετο, τὴν τῆς Ἐκκλησίας «ἐκκοσμίκευσιν»!

Τοιοῦτον ὅμως μέτρον δι' ἡμᾶς καὶ ἀχρηστον καὶ ἐπιβλαβὲς εἶνε καὶ οὐδαμῶς ἔνεκα τούτου χρησιμοποίησιμον. Δι' ἡμᾶς τὰ γραφικὰ χωρία εἶνε πλέον ἢ ἐπαρκῆ, ὅπως μᾶς καθοδηγήσουν εἰς τὴν πραγματικὴν τοῦ ζητήματος ἀντίληψιν, ἢ δὲ ἱστορικὴ μας παράδοσις εἶνε πλέον ἢ ἐπαρκῆς διὰ νὰ πιστοποιήσῃ τὴν τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ὀρθότητά καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας μας ἐν προκειμένῳ ἀνωτερότητα.

Καὶ ὁ Bart καὶ ὁ Brunner καὶ ὁ Huber καὶ αὐτὸς ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος καὶ αἱ θεωρίαι των δὲν μᾶς χρειάζονται, ὅταν ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὁμιλοῦν τόσον καθαρὰ καὶ ὅταν ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκη πραγματικῶς ἀλαθῆτως ποία εἶνε ἡ ὀρθόδοξος καὶ ἀληθὴς διδασκαλία περὶ τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. «Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Ματθαίου κβ' 21) λέγει ὁ Κύριος, καὶ «ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι καὶ πειθαρχεῖν» (Τίτον γ'. 1) ἐρμηνεύει ὁ Παῦλος, ἐπιλέγει δ' ὁ Κύριος: «ἡ βασιλεία ἢ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. ιη' 36).

Τελεία συνεπῶς ἀπομάκρυνσις ἀπὸ κοσμικὰ πράγματα καὶ «εὐκαίρως ἢ ἀκαίρως» (Β'. Τιμὸθ. δ'. 2) ἀποκλειστικὴ ἀπασχόλησις μὲ τὴν ψυχικὴν τῶν πιστῶν σωτηρίαν. Ὅχι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀναλάβῃ καὶ τὰς πολιτικὰς φροντίδας ἐπὶ δῆθεν ἀποπνευματώσει αὐτῶν, πρὸς ἴδρυσιν τῆς θεοκρατίας, ἣτις καὶ καθαρὰ «ἐκκοσμίκευσις» ἀπεδείχθη, οὐδὲ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι Πολιτεία καὶ Κράτος, ὡς προκείμενα τῆς ἀμαρτίας, ἀποκλείονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδρύεται ὑπ' αὐτῆς. Ἰδίᾳ ἐν τῷ κόσμῳ τάξις, ἀφοῦ καὶ ἐκεῖνη ἀπὸ Θεοῦ τεθειμένη ὑπάρχει, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀπλουσιότητα τοῦ εὐαγγελίου ἔννοιαν ὅτι καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν τυχὸν ὑπάρχουσαν ἐν τοῖς ὄργανοις τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ ἀμαρτίαν καὶ ἐν ἀδόλῳ, ἀνυποκρίτῳ, καὶ ἀνυστεροβούλῳ συνεργασίᾳ προσπαθεῖ νὰ συντρέξῃ τὸ κράτος εἰς τὰς ὑπὲρ εὐδαιμονίας τοῦ ἀτόμου προσπαθείας του, ἦν εὐδαιμονίαν καὶ ὑπερυψοῖ εἰς ἠθικὰ ἐδάφη καὶ ἐπεκτείνει κατὰ τὰς περὶ Θεοῦ ἀντιλήψεις αὐτῆς καὶ εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν.

Ἐπειτα ὄχι μόνον ἀποφυγὴ περιφρονήσεως πρὸς τὸ Κράτος, ἀλλὰ καὶ πιστὴ καὶ εὐλικρινὴς ὑπακοὴ καὶ πειθαρχικὴ μετ' αὐτοῦ συνεννόησις ἐν τῷ πνεύματι τῶν πρὸς Τιμόθεον λόγων τοῦ Παύλου: «Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιήσατε δεήσεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας... ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι

καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμοθέου β. 2—4). Ἄν δὲ ὁ Παῦλος τοιαύτην στάσιν ἀπέναντι τοῦ εἰδωλολατρικοῦ, τοιούτου τοῦ νεωρονικοῦ τῆς ἐποχῆς τοῦ κράτους, καθορίζει, τί θὰ ἀπῆται ἀπέναντι τοῦ χριστιανικοῦ, τὸ ὅποιον παρέχει ὅλα τὰ ἐχέγγυα τῆς καλῆς πρὸς τὸν ἀμοιβαῖον σκοπὸν τῆς εὐδαιμονίας τῶν πολιτῶν συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας;

Ἄλλ' ἐνῶ εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφισβήτησεως ἡ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου σαφὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς διδασκαλία, ποία εἶνε τῆς ἱστορίας ἢ πληροφορία ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ τὸ δυνατὸν αὐτῆς, τοῦ συστήματος τῆς κατὰ Παῦλον καὶ Κύριον συνεργασίας τῶν δύο τούτων μεγάλων παραγόντων τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου; Εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ καισαροπαπισμὸς εἶνε προῖον τῆς βυζαντινῆς ἀντιλήψεως καὶ ὅτι οὗτος ἤκμασε τὰ μάλιστα ἐν τῷ βυζαντινῷ κρῖτι (ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ ὁποίου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον ζῶσι πάντα τὰ μεταγενέστερα καὶ σύγχρονα ὀρθόδοξα κράτη). Ἄλλὰ τίς δύναται νὰ λησμονήσῃ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ σπουδαιότερου βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, τῷ Ἰουστινιανῷ, ἐφαρμογὴ τοῦ Καισαροπαπισμοῦ ἐγένετο ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας; Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐπίστευε καὶ ἔλεγε: «ἡμεῖς τοίνυν μεγίστην ἔχομεν φροντίδα περὶ τε τὰ ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ δόγματα, περὶ τε τῶν ἱερῶν σεμνότητων ἡς ἐκεῖνων ἀντεχομένην πεπιστευκαμεν, ὡς δι' αὐτῆς μεγάλα ἡμῖν ἀγαθὰ δοθήσεται παρὰ Θεοῦ καὶ τὰ τε ὄντα βελίων ἔξομεν, τὰ τε οὐλῶ κα' νῦν ἀφιγμένα προσκρησόμεθα» (Νεαρά 6η)· συμφώνως δὲ πρὸς τὰς σκέψεις ταύτας καὶ ἔπραττε. Εἶε δὲ γνωστόν, ὡς ἀποδεικνύω καὶ εἰς τὰς δύο περὶ Ἰουστινιανῷ μελέτας μου (Die kirchliche Gesetzgebung des Kaisers Justinian I., Berlin 1913 καὶ Les rapports de la législation ecclésiastique de Justinien avec les canons de l'Église, Pavia 1935), ὅτι ἡ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας συνεργασία τοῦ ἥτο ἀπόλυτος καὶ εὐλικρινὴς καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἀπολύτως ἰσοροπημένης ταύτης συνεργασίας, πλείστον ὄσων ἀγαθῶν διὰ τὴν ἱεράν αὐτῆς ἀποστολὴν ἐκαρπώθη ἡ Ἐκκλησία. Ὁ Καισαροπαπισμὸς τῶν καταχρήσεων δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ μέτρον, ἂν καὶ τοῦτον ἐγνώριζεν ἢ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἱσταμένη Ἐκκλησία δι' ἑνὸς Ἀμβροσίου, νὰ ἰσοροπήσῃ. Ὁ Χρυσόστομος δὲ καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος δὲν ὑπῆρξαν τυφλὰ ὄργανα τοῦ «κράτους τῆς ἀμαρτίας», ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ πολιτικὴν τάξιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πνευματικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐχρησιμοποίησαν. Ὡστε ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου εἶνε ἀποκρουσιεῖα ἡ ἰδέα ὅτι τὸ κράτος εἶνε ἀμαρτωλόν, τοιοῦτο δὲ τοῦναντίον εἶνε τὸ τραγελαφικὸν κατασκευάσμα τῆς θεοκρατίας. Ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, ἢ πιστῆ καὶ εὐλικρινὴς συνεργασία Κράτους καὶ Ἐκκλησίας εἶνε τὸ μόνον σύστημα σχέσεων τῶν δύο αὐτῶν θεοσυστάτων ὀργανισμῶν, οἵτινες δύναται ἄριστα ἐν καθαρᾷ ἀντιλήψει τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καὶ ἀποστολῶν νὰ φροντίσουν ἀπὸ κοινῆ διὰ τε τὴν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ σωματικὴν καὶ πνευματικὴν τῶν πολιτῶν εὐδαιμονίαν καὶ διὰ τῆς ἐξηθικοποιήσεως καὶ ἐξειδικεύσεως τῆς πολιτικῆς ταύτης ζωῆς, διὰ τὴν ἐξα-

σφάλισιν τῆς μελλούσης εὐτυχίας καὶ ζωῆς, δι' ἣν ἂν δὲν ἐνδιαφέρεται ἡ Πολιτεία, φροντίζει ὅμως ἡ Ἐκκλησία, μόνον ἀφοῦ ἐξασφαλίῃ τὴν ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ πνευματικὴν εὐδαιμονίαν. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία ἔχη σαφῆ ἀντίληψιν τῆς ἀποστολῆς τῆς καὶ ἂν ἔχη συνείδησιν ὅτι τὰ ὄργανά της εἶναι τοῦτ' αὐτὸ συνεχιστὰ τοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἅς φροντίσῃ νὰ ἔχη τὰ πρόσωπα νὰ ὁποῖα δύνανται νὰ σταθοῦν εἰς τὸ ὕψος τῆς τοιαύτης ἀποστολῆς καὶ τότε μὲ νέους Παύλους καὶ Ἀμβροσίους καὶ Χρυσοστόμους καὶ Γρηγορίου ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ τὸ Κράτος, ὡς κατασκευάσμα τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ καὶ ἂν καὶ τυχὸν ἦτο, ἐνῶ βεβαίως δὲν εἶνε, διὰ τῆς δυνάμεως καὶ ἐνεργείας τοῦ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς ἐνεργοῦντος καὶ ὁρῶντος Ἁγίου Πνεύματος δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἐπ' αὐτοῦ καὶ καταστήσῃ αὐτὸ κράτος εὐλογίας, ἀγάπης καὶ εὐτυχίας.

Καθὼς δὲ ὁ κ. Μπρατσιώτης εἰς λεπτομερείας περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἐν τοῖς ὀρθόδοξοις κράτεσιν ἐπεκτείνωμενος καὶ τὴν ἡμετέραν μελέτην περὶ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κράτει» ἐπικαλούμενος, προσπαθεῖ νὰ δείξῃ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀμαρτωλότητα τοῦ Κράτους. Διότι ἀκριβῶς ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκείνῃ, κατακρίνων τὴν ἔλλειψιν τοῦ συστήματος τῆς συνεργασίας, καταδεικνύω τοὺς ἀγαθοὺς καρπούς, τοὺς ὁποίους θὰ ἀπέφερε δι' ἀμοτέρους τοὺς ὀργανισμοὺς ἡ καλὴ συνεργασία Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Ὁρθότατα δ' ὁ κ. Μπαλάνος ἐπεκτείνωμενος εἰς τὸ ἔθνος, τονίζει τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα διὰ τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ τῆς συμμετοχῆς τῆς δευτέρας εἰς τὴν ἐθνικὴν ζωὴν προέκυψαν, οὕτινος περαιτέρω παραδείγματα δυνάμεθα νὰ ἀντλήσωμεν ἐκ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἀκριβῶς τῶν λοιπῶν βυλκανικῶν ὀρθόδοξων κρατῶν, ἧς τὴν ἰκανὴν σημασίαν, κατ' ἀντίθετον πρὸς με βεβαίωσιν, ἰδιαιτέρως ἐκτιμᾷ καὶ ὑπολογίζει ὁ κ. Zankow. Ὅτι βεβαίως εἰς πολλὰς περιπτώσεις ὁ ἐθνικισμὸς εἰσεχώρησε πέραν τοῦ πρέποντος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τινῶν τῶν ταύτην ἀντιπροσωπεύοντων κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι προὔτιμησαν τὸ Κράτος καὶ τὸ ἔθνος, τῆς ἱεραῆς τῶν ἀποστολῆς, τοῦτο εἶνε βέβαιον, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐξαιρέσεις καὶ ἔκτροπον εἶνε καὶ ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κανὼν. Ἄς κληρονομηθῇ λοιπὸν ἡ ἐξαιρέσεις καὶ ἅς μὴ ἀνακηρυχθῇ τὸ Κράτος ἀμαρτωλόν, διὰ νὰ καταντήσωμεν διὰ τῆς θεωρίας τοῦ Bart καὶ τοῦ Aугουστίνου εἰς τὴν ἀνίερν θεοκρατίαν, τὴν κατὰ πάντα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ «ἐκκοσμηκέουσαν» καὶ ἀπὸ ὀρθόδοξου ἀπόψεως πάντῃ ἀπόβλητον.

Ἀληθῶς δὲ μόνον ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς καλῆς καὶ ἀδόλου καὶ ἀνυστεροβούλου καὶ εὐλικρινοῦς, ἔστω καὶ ἐκ μέρους μόνον τῆς Ἐκκλησίας, συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, εὐρίσκειται ἡ ὀρθὴ καὶ ἀληθῶς ὀρθόδοξος τοῦ ζητήματος ἀποψις, πάσα δ' ἄλλη δοξασία εἶνε ξένη καὶ ἀπόβλητος καὶ οὐδεμίαν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν ἔχει σχέσιν. Ὡς δὲ ἀναπτύσσω καὶ διατυπῶ ἀφοριστικῶς ἐν τῇ ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ 1933 εἰσηγήσει μου περὶ τῆς «Βιβλικῆς καὶ ἱστορικῆς βίβσεως τῆς κοινω-

νικῆς καὶ ἠθικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως ὀρθόδοξου» (Ἀθήναι 1933), ἡμεῖς μεταφρασθεῖσα εἰς διαφόρους γλώσσας ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῶν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος μετέπειτα διασκέψεων καὶ συνεδρίων, «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἀρνείται τὴν μετὰ τῆς Πολιτείας συνεργασίαν της. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου συντρέχει τὴν Πολιτείαν εἰς τὰς προσπάθειάς της πρὸς τελειοποίησιν τῶν πολιτῶν. Ἀπορρίπτει ὅμως πᾶσαν καθαρῶς κοσμικὴν ἀμίξιμ, ἣς θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπαπειλήσῃ καὶ μειώσῃ τὴν πνευματικὴν τῆς ζωὴν καὶ τὰς ἀνωτάτους ἠθικὰς ἀρχὰς αὐτῆς.»

Δὲν ἐπιθυμῶ ἐν τέλει νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἐστία» ὑπ' ἐμοῦ γραφέντα περὶ τῆς ἀπαρδέκτου κατὰ παπικὰ πρότυπα ἐνίσχυσεως διήθεν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐφ' ὅσον ἐπαρκῶς ἀπέδειξα ὅτι τοιαύτη ἐνίσχυσις θὰ ἐγίνετο καὶ ἐπὶ ἀνατροπῇ τῆς κρατούσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κανονικῆς τάξεως, ἣν οὐδεὶς ἀληθῶς ὀρθόδοξος θεολόγος θὰ ἐτόλμα ποτὲ νὰ εἰσηγηθῇ καὶ ὑποστηρίξῃ.

ΑΜΙΑΚΑΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΜΙΑ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Φίλε κ. Διευθυντά,

Τηρῶν τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν ἔδωκα εἰς τὸ τελευταῖον μου ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ἄρθρον, δὲν θὰ συνεχίσω τὴν συζήτησιν περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐκκλησίας μετὰ τὸ κράτος καὶ ἔθνος. Οἱ ἐννοοῦντες ἐκ τῶν ἀναγνωστοῦν ἀρκετὰ ἐφωτίσθησαν ὅσον ἀφορᾷ τὸν φίλον συναδέλφον κ. Μπρατσιώτην ἐνθυμοῦμαι τὸ δίστιχον τοῦ Γκαίτε:

Τὰ ξένα παιδιὰ ποτὲ δὲν εἶ ἀγαπᾶμε σὰν τὰ δικά μας·
ἡ πλάνη, δικό μας παιδί, ριζώνει στὴν καρδιά μας στερεά.

Πάντως ὀφείλω νὰ τονίσω ὅτι, ἐν ἔργῳ μου, δὲν τὰ ἔγραψα οὔτε διὰ νὰ διδάξω, οὔτε διὰ νὰ ἐλέγξω τὸν κ. Μπρατσιώτην, ὃν κατὰ τὰ ἄλλα δεόντως ἐκτιμῶ, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκ καθήκοντος διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι αἱ γνώμαί του ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι γνώμαί τῆς ἑλληνικῆς ὀρθόδοξου θεολογίας.

Ἄς μοι ἐπιτραπῇ ὅμως νὰ συνοψίσω τὰς ἀντιλήψεις μου περὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος εἰς πέντε θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας περιέχονται τὰ κύρια σημεῖα τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος διαφωνίας μου.

1) Οὐδέποτε ἡ ὀρθόδοξος θεολογία ἀπεδέχθη τὴν γνώμην, καθ' ἣν τὸ κράτος εἶναι γέννημα τῆς ἀμαρτίας καὶ ζῆ ἐν αὐτῇ. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς γνώμης ταύτης εἶναι ἀνατροπικὴ τῆς ἐννοίας τοῦ κράτους καὶ δημιουργεῖ ἀνυποληψίαν καὶ ἀπειθιμοσίαν πρὸς αὐτό, συνεπῶς εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἀποκρουστέα καὶ μάλιστα διὰ διδασκάλους καὶ καθοδηγούς τῆς νεολαίας.

2) Τὸ ἑλληνικὸν κράτος ἦτο καὶ εἶναι χριστιανικόν, παρὰ τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου ἀντιρρήσεις τοῦ κ. συναδέλφου, προσπατεῖν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἰδιαζόντως τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν. Αἱ παρεκτροπαὶ τυχὸν πολιτικῶν τινῶν δὲν εὐθύνουν τὸ κράτος, ὡς δὲν εὐθύνουν καὶ τὴν ἐκκλησίαν παρεκτροπαὶ μεμονωμένοι κληρικῶν.

3) Ἡ ἐκκλησία εἶναι μὲν διακεκοιμένη τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ξένη πρὸς αὐτήν· μὴ ἀποτελοῦσα δὲ κράτος ἐν κράτει, μηδ' ὑποκειμένη τελείως τῇ πολιτείᾳ, αὐτοδιοικεῖται, συνεχόμενη πρὸς τὸ κράτος καὶ ὑπὸ τὴν περιορισμένην αὐτοῦ ἐπιτήρησιν (N. N. Σαριπόλου, Σύστημα συνταγμ. δικαίου Γ', 309). Καίτοι δὲ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία διαφέρουν ἀλλήλων, ἀμφοτέραι «εἰς ἓν ὄρωσι τέλος, τὴν τῶν ὑπηκόων σωτηρίαν», ὡς διακηρύττει ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης (Ἐπιστ. 3, 246).

4) Ὁ ἐθνικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐκκλησίας μας δὲν εἶναι «ἐποσειῶδες» συστατικὸν οὐδὲ «ξένον» τι πρὸς τὰς ἀρχὰς αὐτῆς, ἀλλὰ κατέστη εἰς τῶν οὐσιωδῶν αὐτῆς χαρακτήρων, δι' ὃν πάντοτε ἐκαυχῆθη καὶ καυχᾶται, καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου αὕτη εἶναι τόσον στενωῶς συνυφασμένη μὲ τὸ ἔθνος.

5) Τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον, ὁ σεπτὸς πρῶτος θρόνος τῆς ὀρθοδοξίας, εἶχε, ἔχει καὶ πρέπει νὰ ἔχη πρωτεῖον τιμῆς, ὄχι ὅμως καὶ πραγματικὸν πρωτεῖον δικαιοδοσίας, οἷον οὐδέποτε εἶχε καὶ ὅπερ εἶναι τι ξένον πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν. Ὅτι ἡ τοῦλάχιστον μὴ σκόπιμος ἀνακίνησις τοῦ ζητήματος ὑπὸ τοῦ κ. Μπρατσιώτου δὲν προεκάλεσεν, ὡς τονίζει, οὐδεμίαν διαμαρτυρίαν ἐκ μέρους τῶν ἀλλοεθνῶν θεολόγων, εἶναι αὐτονόητον· πάντως ὅμως νομίζω ὅτι προκειμένου περὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, συνδεδεμένων μετὰ παραδόσεων αἰώνων, ὡς τὸ προκείμενον, δὲν ἀρμόζει ἕκαστος συνέδρος νὰ ἐκθέτῃ ὑποκειμενικὰς τῶν γνώμας, ὅσον καὶ ἂν καθίσταται εὐάρεστος εἰς τοὺς ἀκροατὰς του. Ἄς εἶναι δὲ βέβαιος ὁ κ. Μπρατσιώτης ὅτι αὐτὴν τὴν ἀρχὴν θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ πανορθόδοξον συνέδριον, ἡ ἡμερησία διάταξις οὗ, ὡς γνωρίζει, κατηρτίσθη ἐν Βουκουρεστίῳ, ἢ ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους ὀρθοδόξων θεολογικῶν σχολῶν· τῆς συσκέψεως ταύτης ἐγὼ ἄλλως δὲν μετέσχον.

Ὁ κ. Μπρατσιώτης ἐν τέλει τῆς δευτερολογίας του ἐξάγει τὴν πίσιν του, τὴν φιλαλήθειάν του καὶ τὸν πατριωτισμὸν του. Εἰς τὰ τόσα προσόντα του, διὰ τὰ ὁποῖα τὸν συγχαίρω καὶ τὰ ὁποῖα ἀπεκδέχομαι, θὰ ἐπεθύμουν νὰ προσετίθετο καὶ ἐν ἄλλο, ἡ ψυχραιμία ἐν τῇ συζητήσει.

Μετὰ τιμῆς

Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Λύτρον λύπης.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐσημείωσε τὴν ἀπαρχὴν ἀφάτου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, διότι ἐπῆλθεν ὡς λύτρον τῆς ἀπὸ τῶν σταυρικῶν παθημάτων λύπης, ὡς συγγνώμη τῶν ἀνθρωπίνων ἀμπλακημάτων, ὡς ἀνακούφισις ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς πταίσμασιν ὀδυρῶν, ὡς ἀπόσεισις τοῦ φόβου τοῦ θανάτου μετὰ τὴν διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος νέκρωσίν του καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ κράτους του ἐλευθέρωσιν. «Ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὄλω τῷ κόσμῳ» διακηρύττει ἡ Ἐκκλησία· «μηδεὶς

ὀδυρέσθω πταίσματα, συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε» φθέγγεται ὁ θεῖος Χρυσόστομος· «θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, ἄδον τὴν καθάρσειν, ἀλλης βιοτῆς—τῆς αἰωνίου—ἀπαρχὴν» ὁ ἱερός ψάλλει ἄσματογράφος· «μηδεὶς, ἄρα, φοβείσθω θάνατον, ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς τοῦ Σωτῆρος ὁ θάνατος». Χαρᾶς, λοιπόν, ἐνεπλήσθη πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει τοῦ Σταυρωθέντος καὶ πάντες καλοῦνται εἰς ἐόρτιον εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν. «Πάσχα!—ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυσσόμεθα· ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ἐποίησεν ὁ Κύριος· λαμπρυνθώμεν λαοί· ἐορταζέτω δὲ κόσμος καὶ πᾶσα κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ· εἰσέλθετε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου»,—ἄνευ ἐξαιρέσεως, διότι καὶ οἱ ὑστερήσαντες εἰ καλοῦνται νὰ συνεορτάσωσιν ἄνευ ἐνδοιασμῶν, «φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης δέχεται τὸν ἔσχατον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον· πάντες ἀπολαύετε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως...». Ταύτης τῆς τόσον πλατείας παγχριστιανικῆς εὐφροσύνης μηδ' ἓνα ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου ἀφήσωμεν ἀμέτοχον· ἀλλ' ἀνοίγοντες τὰ σπλάγχνα ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς κατ' ἐξοχὴν Ἀγάπης πρὸς τὰ ὑστερήματα τῶν τεθλιμμένων ψυχῶν, συντελέσωμεν ἵνα «μηδεὶς θρηγῆ πένιαν»—κατὰ τὴν τοῦ ἁγ. Χρυσόστομου προτροπὴν—, «ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ βασιλεία». Ἡ τοιαύτη πρὸς τοὺς δεομένους συμπάθεια ἄς ἀποτελέσῃ τὸν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης, τὸν ὁποῖον, μάλιστα κατὰ ταύτας τὰς ἁγίας ἡμέρας ὀφείλομεν πρὸς τοὺς ταπεινοὺς.

Ἐπὲρ τῶν ἐν διωγμῶ.

Κατὰ τὴν θείαν Δειτονογίαν καὶ τὸν ἐσπερινὸν τῆς Ἀγάπης τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος θὰ καλέσῃ τὸ ποίμνιόν του νὰ ἀναπέμψῃ θεομνητὸν πρὸς τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Κύριον ἡμῶν προσεχὴν ἀγάπης καὶ συμπαθείας ἐπὲρ τῶν ὀπουδήποτε γῆς διωκομένων χριστιανῶν, μάλιστα δὲ ἐπὲρ τῶν ἐν Ρωσίᾳ ὀμοδόξων ἀδελφῶν, τῶν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὄλην ἀλαλήτους ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς καὶ ὕλικας δοκιμασίας ὑφισταμένων ἐκ τοῦ κατὰ τῆς ἁγίας αἰτῶν πίστεως ἀσκουμένου ἐμφανοῦς διωγμοῦ. Ὁ διωγμὸς οὗτος ἀσκεῖται ἄπαντος, ἀκατεύναστος καὶ ἀπηνῆς, ἀπείρους ἀπανθρωπότερος τοῦ τῶν πρῶτων χριστιανικῶν αἰώνων. Ἄς ἐνωθῶσι, λοιπόν, οἱ πιστοὶ εἰς κοινὴν ἔκφρασιν συμπαθείας διὰ τὰ θύματα ταῦτα τῆς ἀντιχριστιανικῆς ματίας καὶ ἡ δμόθυμος ἐπὲρ αὐτῶν πρὸς τὸν Κύριον δέησις ἄς ἀναπαύσῃ ψυχικῶς τοὺς δεινοπαθοῦντας ἐν ταῖς ἀγωνίαις αὐτῶν, παραμυθουμένων ὅτι ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ἡμῶν, μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῶν παγχριστιανικῶν συγκινήσεων, εἶνε παραστάται αὐτῶν ἐν ταῖς στιγμαῖς τῶν μεγάλων τῶν πικριῶν.

Ἐντελῶς ἀπαράδεκτον.

Δρῶ πάλιν συντόμως ὁ κινήματογράφος διὰ τῆς δῆθεν ἀναπαραστάσεως τῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος καὶ κατὰ χιλιάδας συρροῦν εἰς τὰς κινήματογραφικὰς αἰθούσας τὰ πλήθη τῶν πιστῶν, τῶν μὲν ἐκ περιεργείας, τῶν δὲ ἐκ προδιαθέσεως πρὸς καλλιτε-

χρικήν κριτικήν. τῶν δὲ ἀπλουστεύων διὰ τὰ δώσουν διέξοδον εἰς τὴν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας κατέχουσαν τὰς ψυχὰς τῶν εὐσεβῆ συγκλίτησιν. Ἄλλ', ὡς καὶ ἄλλοτε ἐλάβομεν ἀφορμὴν γὰρ σημειώσωμεν, καὶ οἷα δήποτε μὲν καλλιτεχνικὴ ἀπόπειρα ἀγρίας ἀποδόσεως τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου ἀδυνατεῖ ἀπολύτως γὰρ ἐκφράσῃ τὸν γνήσιον εὐαγγελικὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἢ δὲ κινηματογραφικὴ τοῦ ἱερωτέρου τῶν θεμάτων ἐκμετάλλευσις, ὅποια εἶνε ἢ δι' ὑποκριτῶν ἀναπαραστάσις τοῦ δράματος τοῦ Γολγοθᾶ, εἶνε ἀπαράδεκτος εἰσκόμοις εἰς τὰ ἡμέτερα διυτικῆς ἐλοφροσύνης, πάντῃ ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἣς ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τῶν ἱερῶν προσώπων καὶ θεμάτων ἀποτροπιάζεται τὸν χονδροειδῆ αἰσθησιασμόν τῆς ἱερᾶς ἀγαλατοποιίας καὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεατρικῆς σκηπῆς δραματοποιίας ὑπερφυῶν προσώπων καὶ γεγονότων. Ἡ Ἐκκλησία μόνον λειτουργικὴν ἐπέτρεψε τὴν δραματοποίησιν ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἀμυγῆς ἱεροπραξίας καὶ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐαγγελικῶν κειμένων. Ὅσονδὴποτε τελεία κἄν ἐπιτηδευῆται ἢ σκηνοθεσία τῇ βοηθείᾳ τοῦ θεατρικοῦ μηχανοστασίου, τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ καὶ τῆς ποικιλίας τῶν ἠθοποιῶν, τοῦ ἐπιμελημένου τῶν σιολῶν καὶ τῆς σκηρικῆς διοργανώσεως, ἢ ἀπὸ τῆς τεχνητῆς ἠθοποιίας ἐντύπωσις, τοῦλάχιστον τοῦ ὀπισθόητοι ἀνεπιτυμένου κοινοῦ, μάλιστα δὲ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, εἶνε αἰσθητὴ ὡς θρασεῖα προσβολὴ κατὰ τῆς θείας αὐτοῦ μορφῆς, προκαλοῦσα ἰσχυρὰν δυσφορίαν καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἀγανάκτησιν.

Καιόχρηστος γνῶσις.

Ἔδωκεν ὁ Πλάσιος εἰς τὸν ἄνθρωπον νοῦν καὶ ἐπιλοῦσεν αὐτὸν δι' ἀπροσμετρήτου γνωστικῆς δυναμικότητος, ἵνα καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐνορᾷ εἰς τὰ θαυμάσια τῆς τε ἐν ἑαυτῷ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν φύσεως τὸν πάσσοφον καὶ Παρτοδύναμον Δημιουργόν, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως ἀποκομιζομένην σοφίαν χρησιμοποιοῖ ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλησίον καὶ συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος, παραγνωρίζων τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιστήμης, δι' ἧς θὰ ὄφειλε γὰρ προάγει τὸ ἀγαθόν, δὲν διστάζει γὰρ μεταβάλλῃ τὰ ἐπιτεύγματά της εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ κακοῦ. Αἱ σκέψεις αἷται προκύπτουν αὐθόρμητοι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἰδίως, καθ' ἃς τόσος λόγος γίνεται περὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν νέων χημικῶν ἀνακαλύψεων πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν ἀνθρώπων, ἢτοι περὶ τοῦ λεγομένου χημικοῦ πολέμου, ὅστις μόνον κατ' ἀντινομίαν βεβαίως θεωρεῖται ὡς κατόρθωμα τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ της... χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος!

Σήμερον ἰδίᾳ.

Ὁ ἄγγλος συγγραφεὺς κ. J. Oldham ἐν τῷ προσημαίως ἐκδοθέντι ἔργῳ του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ζήτημα τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ σημερινῷ κόσμῳ» ἀναπτύσσει τὴν γνώμην, ὅτι ἡ θρησκεία δὲν δύναται πλέον γὰρ θεωρεῖται ὑπόθεσις ἰδιωτικῆ τοῦ ἀτόμου, ὡς τὴν δέχεται ἡ προτεσταντικὴ ἀντίληψις,

διότι ἡ ἀπειλή, ἢ ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ δλοκληρωτικοῦ κράτους, ὀπλισμένου δι' ὄλων τῶν συγχρόνων μέσων τῆς προπαγάνδας, δι' ὧν μορφοῦται ἡ κοινὴ γνώμη, μόνον διὰ τῆς ἐν τῷ θεσμῷ τῆς Ἐκκλησίας ὀργανωμένης θρησκείας εἶνε δυνατόν γὰρ ἀντιμειωπισθῆ. Ἄλλὰ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀντελήφθη ἤδη ἀφ' ἱκανοῦ ὁ Προτεσταντισμὸς καὶ διὰ τοῦτο εἶνε προφανῆς ἡ τάσις αὐτοῦ γὰρ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὀρθὴν περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίληψιν τὸ γεγονός δέ, ὅτι ἀπὸ τινῶν ἑτῶν, καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον, ἐν αὐτοῖς τοῖς κόλποις τοῦ ἠγφαλιωτέρου προτεσταντισμοῦ σημειοῦται ζῆμωσις ἔντονος καὶ σταθερὰ πρὸς συνάντησιν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, ἐκφραζομένη εἰς τὰς διεθνεῖς καὶ παγκοσμίας διασκέψεις καὶ τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς καὶ θεολογικὰς συναυτήσεις, ματρρεῖ ὅτι ἡ συνείδησις τῆς περὶ τῆς ἐκκλησίας ἀντιλήψεως ὡς σώματος τοῦ Χριστοῦ, τὰ μέλη τοῦ ὁποίου συνδέονται πρὸς ἄλληλα διὰ τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης, θὰ δύναται τελεσφόρως γὰρ ἀντιμειωπίσει τὰς καταθλιπτικὰς τάσεις τῆς δλοκληρωτικῆς κρατικῆς παντοκρατορίας.

Ὁ περιπλανώμενος.

Κατ' ἐξηκριβωμένης πληροφορίας ἐξ Ὀλλανδίας, —γράφει ἡ «Ἔστια»— ὁ ὀντίτης ἐπίσκοπος Γεώργιος Χαλβατζῆς, συνεχίζων τὴν προπαγανδιστικὴν του ἐκστρατείαν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀναχωρήσας ἐκ Βελγίου, μετέβη εἰς Ὀλλανδίαν. Εἰς τὸ Ἀμστελλόδαμον ἔδωκε τὴν πρώτην διάλεξίν του, αἱ δὲ προσκλήσεις καὶ τὰ προγράμματα ἐχαρακτήριζον αὐτὸν ὡς «Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πρωθιεράρχην τῆς Ἑλλάδος». Αἱ προσκλήσεις ἦσαν ἀσχηρῶς προσωπικαί, ἀπεστάλησαν δὲ καὶ πρὸς τινὰς πολίτας Ἑλλήνας, οἱ ὅποιοι μετὰ δυσφορίας παρηκολούθησαν τὰς κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δηλώσεις τοῦ ὀντίτου. Τὸν παρουσάσεν εἰς τὸ ἀκροατήριον ὁ γνωστὸς Φλαμανδὸς Ντὲ Βάλε, πολλάκις ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Ντὲ Βάλε ἔγραψε καὶ ἄρθρα ὑπὲρ τοῦ κ. Χαλβατζῆ εἰς τὴν ἐφημερίδα «Μαασμπόδ», τῆς ὁποίας εἶνε συντάκτης. Ὁ κ. Χαλβατζῆς μετὰ τοῦ συνήθους ὕφους του εἶπεν εἰς τὴν διάλεξίν του, ἐκτὸς ἄλλων, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εὐρίσκειται εἰς πλήρη ἀποσύνθεσιν, ἐξέφρασε δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, διὰ τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα κατ' αὐτοῦ λαμβάνει ἡ Τουρκία, καταρρεῖ ὀριστικῶς, ἢ δὲ πτώσις του θὰ διενκολύνη τὴν εἰς τὸν παπισμὸν προσέλευσιν τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ σλαβικοῦ κόσμου. Ἐξήγησε δὲ καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν καθολικῶν καὶ τῆς χρηματικῆς τῶν ἐνάχων ὑπὲρ τῆς ἐν Ἑλλάδι προπαγάνδας. Ὁ κ. Χαλβατζῆς, ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτό, ἐπανέλαβε τὰς διαλέξεις του καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ὀλλανδίας εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡναγκάσθη δὲ ἢ ἐν Χάγη ἑλληνικῆ πρεσβεία γὰρ δημοσιεῖν σύντομον ἀνακοίνωσιν εἰς τὰ τοπικὰ φύλλα, ἐκθέτουσα ποῖος εἶνε ὁ ὀντίτης προπαγανδιστὴς καὶ διαφενδῶνσα ὅτι φέρει τὴν ἰδιότητα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ «Ἀρχιεπισκόπου Ἀθη-

των και Προηγουμένων της Ελλάδος». Με την ανακοίνωσιν ταύτην της ελληνικής πρεσβείας, καθ' ης επετέθη ο Ντε Βάλε εις την εφημερίδα του, ο ουνίτης επίσκοπος, διακόνας την περιουσίαν του ανά την Ὀλλανδίαν, μετέβη άλλαχοῦ, ἀγνωστον μέχρι σήμερον ποῦ.

*
Ἐν τῷ ὄργανῳ τῆς ρωσικῆς δυτικοευρωπαϊκῆς ἐπαρχίας «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ» (τεύχος 11-12 1935) ἐδημοσιεύθη ἐν ρωσικῇ μεταφράσει ὀλόκληρον τὸ ἄρθρον τοῦ ἐν Λονδίῳ Μεγ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδου τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Καθῆκον πρὸς τοὺς δοκιμαζομένους ἀδελφοὺς» δημοσιευθὲν ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» τοῦ παρελθόντος ἔτους (σ. 220-221) ὡς ἐκκλησιᾶς πρὸς τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἵνα προσέλθωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ὑπερορίων ρώσων, ἰδίᾳ δὲ ὅπως ἐλθῶσιν ἀρωγοὶ διὰ ἐπισημίας τακτικῆς εἰσφορᾶς πρὸς ἀπρόσκοπον λειτουργίαν τῆς ἐν Παρισίοις ρωσικῆς θεολογικῆς Ἀκαδημίας, ἥτις ὑπὸ συνθηκᾶς κυριολεκτικῶς τραγικᾶς ἀγωνίζεται νὰ περυσώσει τὴν ρωσικὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἥτις «ἀνευ τῆς βοηθείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας θὰ ἔκλειε πρὸ πολλοῦ τὰς πύλας τῆς».

*
Τὸ ἀγγλικὸν καθολικὸν «Tablet» ἀναφέρει τὰ τρομερὰ ἐπιτροπαίων ἐν Ἰσπανίᾳ κομμουνιστῶν, οἵτινες ἐν τῇ ἀντιχριστιανικῇ μαρίᾳ των κατέκαυσαν μονὰς καὶ ναοὺς, ἐκακοποίησαν κληρικοὺς καὶ κατέστρεψαν ἱερὰ λείψανα καὶ ἀνεκτίμητα κειμήλια τέχνης, ἐπάγεται: «Τὸ θλιβερότερον ὅμως εἶνε τὸ γεγονός, ὅτι ἡ προσφιλεῖς ἡμῖν Ἀγγλία ἀφθονεῖ ὑποκριτῶν—ὄνομα σκληρὸν ἀλλὰ δίκαιον—εἰ ὁποῖοι, ἐνφ' ἀξιοῦν ὅτι ὑποστηρίζουν τὸν χριστιανισμόν ἐδῶ ἐν τῇ πατρίδι των, μυστικᾶ εἶνε μὲ τὸ μέρος τῆς ἀ-θεοῦ Δυνάμεως ἥτις μαιίνει τὰς ἀγίας Τραπεζὰς, ἀποσπᾶ βιαίως τὰς ἀδελφὰς τοῦ ἔλεον ἀπὸ τὰς κλῖνας τῶν πασχόντων καὶ ἀρπάζει ἀπὸ τὰ παιδιὰ τὴν πολυτιμιερέαν των κληρονομίαν».

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδρίασα καὶ τὴν Πέμπτην τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος διέκομεν ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τοῦ Πάσχα τὰς συνεδριάσεις τῆς μέχρι τῆς ἐβδομάδος τοῦ Θωμᾶ.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος διέταξε δι' Ἐγκυκλίου αὐτοῦ ὅπως εἰς πάντας τοὺς ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Πάσχα (τελετὴν Ἀγάπης) ἀναπεμφθῆ ἰδικὴ δέσις ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς καταπάσεως τοῦ κατ' αὐτῆς διωγμοῦ.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἀφικόμενος εἰς τὴν ἔδραν του ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Πρεβέζης μετ' ἐνθουσιασμοῦ, ἐτέλεσε δὲ τὰ τῆς ἐνθρονίσσεως αὐτοῦ ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς πόλεως.

—Ὡσαύτως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Παγωνιατικῆς καὶ Κορίνθης ἀφικόμενος εἰς Δελβινάκιον ἐγένετο δεκτὸς μετ' ἐξαιρετικῆς χαρᾶς καὶ ἀγάπης τοῦ ποιμνίου.

—Τὴν Δευτέραν τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος παρουσίασεν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τοὺς τέσσαρας νέους Μητροπολίτας, ὧν ὁ πρεσβύτερος τῆ τάξεως Σεβ. Μητροπολίτης Πρεβέζης προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς: Μεγαλειότατε, Εὐδόκιε καὶ χάριτι τοῦ Ἱψίστου καταλεγέντες ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ: τάξεις τῶν Ἱεραρχῶν αὐτῆς, θεωροῦμεθα εὐτυχεῖς, διότι καθοδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Πρώτου ἐν ἡμῖν, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ἐφρανετόμεθα σήμερον ἐνώπιον τῆς Ἱμετέρας Μεγαλειότητος, Ἡς γνωρίζομεν τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπην καὶ Ἡς παροικολοθοῦμεν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀγῶνας. Παρέχομεν τὴν ἐπίσημον διαβεβαίωσιν

ὅτι, πιστοὶ πάντοτε καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς Αὐτὴν καὶ εἰς τὴν πατρίδα, ὡς ἀνώτατοι λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας θὰ δεώμεθα διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς Ἱμετέρας Μεγαλειότητος, τοῦ Διαδόχου καὶ πάσης τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, θὰ καθοδηγῶμεν τὰ πνευματικὰ ἡμῶν ποίμνια, ὧν ἐτάχθημεν διδάσκαλοι καὶ ὀδηγοί, εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν νόμων, εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν καὶ εἰς τὴν πίστην τῶν πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν πατρίδα καθηκόντων ἐκτέλῃσιν, θὰ πράξωμεν δὲ πᾶν τὸ ἐφ' ἡμῖν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἐπικαλούμενοι τὴν εὐλογίαν τοῦ ὁρανοῦ Βασιλέως ἐπὶ τὴν Ἱμετέραν Μεγαλειότητα εὐχόμεθα ὅπως ἐνισχύῃ Αὐτὴν εἰς τὰ μεγάλα Αὐτῆς ἔργα ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

Ἡ Α. Μ. ἀπαντήσασα συνεχάρη τοὺς νέους Ἱεράρχας καὶ ἠυχθῆ εἰς αὐτοὺς πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέθηκεν εἰς αὐτοὺς ἡ Ἐκκλησία. Ἐξῆς τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐτόνισε δὲ ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθῆ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ λαοῦ, διὰ νὰ δυνηθῆ ἡ θρησκεία ν' ἀσκήσῃ τὴν εὐεργετικὴν τῆς ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς του.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ Κωνσταντίνου Δημ. Στέφου.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Β. Δ. διορίσθη ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φλωρίνης ὁ ἱεροδιάκονος Ἀντώνιος Ἀναργύρου Κλαουδάτος.

—Ἐπίσης τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀνήγγειλε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Β. Δ. διορίσθησαν μέλη τοῦ Ἐπισκ. Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Ἐθρουταίας τακτικὰ μὲν οἱ ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Κάρμας καὶ αἰδ. Ἰωάννης Σίδερης, ἀναπληρωματικὰ δὲ οἱ αἰδουσιμ. Κωνσταντῖνος Κορίδας καὶ Χρῖστος Ἀδαμόπουλος.

—Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀνέφερε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, δι' συμφωνίας τῇ προτάσει αὐτῆς διὰ Β. Δ. ἀνασυνεστήθη ἡ ἰ. μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου Βλασίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αἰγιαλαίας καὶ Καλαβρύτων, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τῆς μεθ' ἧς ἐτύγχανε συγκεχωρευμένη, ἰ. μονῆς Ταξιάρχων, τῆς ἰ. μονῆς Μακελλαριᾶς διατηρουμένης ὡς μετοχίου τῆς τελευταίας.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης ἐνέκρινε τὴν εἰς πρεσβύτερον προχείρισιν τοῦ Μιχαὴλ Ἠλ. Ἀντωνιάδου διὰ τὴν ξενόφωνον προσφυγικὴν ἐνορίαν Πρωτοχωρίου.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ τὴν εἰς πρεσβύτερον προχείρισιν τοῦ Βασιλείου Εὐᾶ, Βασιλονικολοῦ, ὡς ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Δύο Βουνῶν τ.δ. Ἡρακλειωτῶν.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων κλπ. ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι ἐνεκρίθη ἡ χορηγηθεῖσα εἰς τὸν ἱεροκήρυκα τῆς ἰ. μητροπόλεως Σερρών ἱεροδ. Βασίλειον Καρδαμῆνην ἀδεια πρὸς μεταβίβασιν αὐτοῦ εἰς ΚΠολιν.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως ἐπέτρεψε τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Ἰωακείμ Παπαχρυσάνθου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Λευκάδιον τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλασσῶνος, τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Γεωργ. Οὐσταμπασιδίου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Ἀγιο-νέρι τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Πέτρου Χρ. Καλτσά διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Φλαμουργιᾶν τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Παραμυθίας κλπ. τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Νικολάου Γ. Σωτηρίου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Παγκράτιον τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας καὶ Φιλίππων τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀλεξανδρίδου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Καλλιφύτων, καὶ τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Θεολόγου Δ. Τσιορμπατζίδου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Κοίλων.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ τὴν διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλασσῶνος ὑποβληθεῖσαν αὐτῇ σχετικὴν ἀναφο-

ράν τοῦ ἡγουμένου-συμβουλίου τῆς ἰ. μονῆς Ὀλυμπιασίου, ἐπέστρεψε τὴν ἐκποίησιν τῶν ἀπροσόδων ὑδρομύλων τῆς μονῆς.

—Ὁ καθηγητὴς τῶν θεολογικῶν ἐν τῷ Παιδαγωγικῷ Σχολεῖῳ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διδάκτωρ τῆς Θεολογίας κ. Δημ. Μοραΐτης ἐπιστάς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τὴν κατὰ τὸν παλαιότεριον νόμον ἐπὶ ἡμερησίᾳ δοκιμασίαν ἐγένετο παραδεκτὸς ὑπὸ αὐτῆς ὡς καθηγητὴς τοῦ πρακτικοῦ κλάδου τῆς Θεολογίας, ἀνεκοινοῦν δ' ἡ ἀπόφασίς αὐτῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας πρὸς ἐκδοσιν τοῦ διατάγματος καὶ διορισμοῦ του.

—Κατὰ τὸν Ἀπολογισμὸν τῆς Ἐγορευτῆς Φιλολογικῆς Ἀδελφότητος Τριπόλεως, αὕτη κατὰ τὸ ἔτος 1935 εἰσέπραξε δραχ. 329.70, ἐδαπάνησε δὲ εἰς περιθάλψαις πτωχῶν τῶν 83 ἐγορευτῶν τῆς Τριπόλεως, εἰς ἀπόρους μὲν ἡμετέρας, εἰς κρατούμενους ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ εἰς γενικά ἔξοδα τὸ ποσὸν δραχ. 245.170.

—Ὁμοίως ἡ ἐν Λαωνιδίῳ Ἐκκλησία Φιλόπρωτος Ἀδελφότης εἰσέπραξε δραχ. 38.670.10, ἐδαπάνησε δὲ διὰ παροχὴν φαρμάκων, βηθήματα εἰς ἀπόρους καὶ γενικά ἔξοδα δραχ. 35.870.10.

—Τὴν δευτέραν τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος συνεκροτήθη ἐν τῇ εἰθούσῃ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἡ ἔτησια γενικὴ συνέλευσις τῶν Φιλοπόρων Ἐγορευτῶν Ταμείων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Μετὰ τὴν ἐκθεσὶν τῆς φιλανθρωπικῆς κινήσεως τοῦ τε Κεντρικοῦ καὶ τῶν 124 Φιλοπόρων Ταμείων ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ὡμίλητε πρὸς τὰς παρισταμένους πλυσυριθμους κυρίας, ἀντιπροσωπεύσας τὰ διοικητικὰ αὐτῶν Συμβόλια, περὶ τῆς καθόλου φιλανθρωπικῆς δράσεως αὐτῶν καὶ ἐξέφρασε πρὸς αὐτοὺς τὴν πατρικὴν τὸν εὐαρέσκειαν διὰ τὴν ἀφοσίωσιν μετ' ἧς ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν πτωχῶν.

—Πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον, ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, ἀπεστάλησαν παρὰ τῆς κ. Ἀνδρομάχης Λέοντος Μελά δραχμῆς 2000, παρὰ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ Γερουθίου Μητροφάνους δραχ. 5000, παρ' ἀνωνόμου δραχ. 3000 καὶ παρ' ἄλλου ἀνωνόμου δραχ. 2000.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης μεταβάς πρὸς τινας εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Διδασκαλείου τῆς πόλεως ἐγένετο ἀντικείμενον τιμητικῶτάτης δεξιόσεως ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Γω. Φραγκοῦλη, τοῦ καθηγητικοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν διδασκαλιστῶν. Μετὰ προσφώνησιν τοῦ διευθυντοῦ, δι' ἧς ἐξεφράζετο ἡ χαρὰ τοῦ Διδασκαλείου ἐπὶ τῇ τιμητικῇ ἐπισκεψῇ, καταδηλοῦσα τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ καταρτισμοῦ διδασκάλων ἀξίων τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποστολῆς, ἡ Α. Σ. εὐχαριστήσασα αὐτὸν ἐτόνισε πῶσον ἀρχηκοὶ δεσμοὶ συνδέουν τὸ σχολεῖον καὶ τὴν ἐκκλησίαν, ἐξάρας δὲ τὸ δύσκολον ἀλλ' εὐγενὲς ἔργον τοῦ διδασκαλοῦ, ὅστις εἶνε οὐ μόνον ὁ πνευματικὸς πατήρ τῆς νέας γενεᾶς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔμφρον καθηγητὴς τῆς οἰκονομικῆς δράσεως, ὑπέσχετο τὴν ἡθικὴν αὐτοῦ ὑποστήριξιν εἰς τοὺς δύο πρωτεύσαντας μαθητάς τῆς δ' τάξεως, ὡς καὶ τὴν εἰς αὐτοῦ παροχὴν τῶν διδασκικῶν βιβλίων. Τὴν Α. Σ. προσφώνησεν εἶτα καὶ εἰς τὸν διδασκαλιστῶν, ἡ χορηγία ἔψαλε κατάλληλα ἄσματα καὶ προσεβλήθησαν τῇ Α. Σ. καὶ τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ἀναφυκτικῆ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Ἡ διευθύνσις τῆς ἀστυνομίας Κωνσταντινουπόλεως ἀνεκοινοῦσεν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὅτι τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον τῆς Τουρκίας ἐξήρρεσε τὴν Α. Θ. Παναγιότητά τοῦ περὶ ρασοφορίας νόμου καὶ οἱ δύναται αὕτη ἵνα φέρῃ τὸ ρῶσον ἐν τε τῇ ὑπάθρῳ καὶ ἐκπὸς τῶν Πατριαρχείων.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανὸς ἔλαβεν ἐνεολὴν ὄπισ λαβῶν τὸν ἥδη ἐκδοθέντα πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν Τ μον περὶ τῆς Μητροπόλεως Λατβίας μεταβῆ καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἵνα ἐπιδῶ αὐτὸν ἀρμοδίως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Καθ' ἡ ἀναγράφουσι τὰ ἑλληνικά ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φύλλα, ὃ ἀγύπτιος πρωθιπυτογὸς ἐδήλωσεν εἰς συντάκτην ἀραβικῆς ἐφημερίδος ὅτι ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις ἀ-

νεκοινοῦσεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὅτι τοῦτο δὲν κωλύεται νὰ ἐκδικᾷ τὰς εἰς αὐτὸ ὑποβληθείσας δικαστικὰς ὑποθέσεις, ὅτι δὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Πατριαρχοῦ ἀποτελεῖ ὑπερῶν διὰ τὴν κυβέρνησιν ζήτημα, ἄσχετον πρὸς τὴν ἀναρτήσιν τῶν ἐν λόγῳ ὑποθέσεων μέχρι τῆς λήψεως ἀποφάσεως ἐπ' αὐτῷ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΣΙΑΣ

Ἐν τῇ ἐν Κυρλοβίτς συνέλευσιν τῶν ρώσων ἱεραρχῶν ἀναφανίσθη νὰ συζητηθῇ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος «Παναπαρόντος συνέλευσις τῶν ρώσων ἱεραρχῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν» ἐν Βαλγιοπόλει. Τὰ μέλη τῆς συνέλευσεως θὰ ἀνέλθουν εἰς 86 ἐξ ὧν εἰ πέν 25 θὰ ἐκλεγῶσιν ὑπὸ τῆς συνέλευσεως τῶν ἁρχιερέων, οἱ 31 λοιποὶ κατὰ ἐνορίας καὶ ἐπισκοπικὰς περιφερείας.

—Ἐν τῇ αὐτῇ συνέλευσιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀναστάσιος ἀνεκοινοῦσε θερμὸν ποσὸν 500.000 σφῶν τῶν Ἰνδιῶν νὰ προσελθῶσιν εἰς τὴν δοθῶδῆσιν Ἐκκλησίαν. Οἱ χριστιανοὶ οὕτω μέχρη τοῦ νῦν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἐν Χαλεπίῳ σφῶν Πατριάρχην. Τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν προσελεύσεως εἰς τὴν δοθῶδῆσιν ἐξέφρασε καὶ ὁ ἀγγλῶν εἰς τὸν κλάδον τῆς ὑψηλῆς ἐπισκοπικῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας ἱερεὺς Edgar More.

—Ἐν τῇ αὐτῇ συνέλευσιν ἐξηράσθη καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ρωσικῶν ναῶν. Κατ' ἀξίωσιν δὴλα δὴ τῆς δευτέρας Μόσχας οἱ ἐν Βουλγαρίᾳ τρεῖς ρωσικοὶ ναοί, ἦτοι ὁ ἐν Σόφίᾳ τοῦ ἁγ. Νικολάου, ὁ ἐν Σίπκα ἱστορικὸς ναὸς καὶ ἡ μονὴ Γλαμπούλης ἀφηρέθησαν ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ρώσων μετανοστῶν χρήσεως. Ἡ συνέλευσις τῶν ρώσων ἱεραρχῶν διεβίβασε διὰ τοῦτο διμμερτοσίαν κατὰ τῆς τῶν αὐτῆς ἐνεργείας τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν βουλγάρων ἐπισκόπων μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως οἱ ναοὶ οὗτοι ἐπιστραφῶσιν εἰς τοὺς νομίμους αὐτῶν ἰδιοκτητάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ

Ἐν τῇ «Ὁρθοδοξίᾳ» Κ)ως ἐκκρίθεται τὸ ἱστορικὸν τῆς τελευταίας διευθετήσεως τῶν τῆς ἐν Λατβίᾳ (Λεττονίας) ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. ἡ ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς διακοσίας πεν χιλιάδας. Μετὰ τὸν τραγικὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπισ. Ἰωάννου, ἡ ἐν λόγῳ ἐκκλησία, εὐθεθέσια ἐν δυσχερείᾳ, ἐνευδοκοῦσας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἀπετάθη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κων)πόλεως πρὸς συναντήλησιν, ἀνετέθη δ' εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θυατείρων Γερμανὸν ἐντολὴ ὅπως ἐξαρχικῶς μεταβαίνοι εἰς Λατβίαν καὶ ἐξετάσας τὰ τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας εἰσηγηθῇ τῇ Μητρο. Ἐκκλησίᾳ τὰ δέοντα. Οὕτω γενομένης ἀποδεκτικῆς τῆς αἰτήσεως τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας ὅπως, παραμένουσα καὶ ἐφεξῆς αὐτόνομος ἐν τῇ εὐατορικῇ αὐτῆς ἐκκλησίᾳ, ὑτάρχη ἐφεξῆς ὑπὸ τὴν ὑπάτην κανονικὴν προστασίαν καὶ ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ Οἴκου. Θρόνου ὡς αὐτόνομος Μητροπολις αὐτοῦ, ἐπικρατεῖται ἡ ἐκδοσις τοῦ σχετικοῦ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ Τόμου, ἵνα μετὰ τοῦτο γένηται καὶ ἡ κανονικὴ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία τοῦ νέου ἀρχιεποῦ τῆς ὀρθοδόξου ἐν Λατβίᾳ Ἐκκλησίας. Κατὰ τὰς τελευταίας ἐν Λεττονίᾳ εἰδήσεις ἡ συνέλευσις τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας συνεβίβασε περὶ τὰ μέσα φθίνοντος μηνὸς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἐξάρχου τῶν Πατριαρχείων Κων)πόλεως Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων ἐξέλεξε τρεῖς ὑποψηφίους διὰ τὸν χειροτονία θρόνον. Ἡ Α. Σ. ὁ Ἐξάρχος ἐδήλωσεν ὅτι ὁ κατάλογος τῶν τριῶν τούτων θὰ σταλῇ πρὸς τὸν Οἶκον. Πατριάρχην, ἵνα ἡ ἱ. Σύνοδος ἐκλέξῃ ἐξ αὐτῶν τὸν πρωθιερέα τῆς ἐκκλησίας Λατβίας. Ἐπειδὴ δὲ πλειοψηφίαις ἀνεδείχθη ὁ πρωθιερεὺς Ἀβρουσίτιος Πέταρσκι, θεωρεῖται βαρεῖα ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ. Κατὰ νεώτερας ἐν Ρήγμῳ εἰδήσεις οὕτως ὄντως καὶ ἐξελέγη, ἐγένετο δὲ καὶ ἡ χειροτονία αὐτοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Καθ' ἡ γράφουσιν ἐκ Περῆθς τῆς δυτικῆς Αὐστραλίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αὐστραλίας κ. Τιμόθεος διακρίνας ἐπὶ ἄμηνον ἐν Περῆθι ἔθηκε τὸ θεμέλιον λίθον τοῦ ὑπὸ ἀνεγερσιν βυζαντινοῦ τυθμοῦ ἱ. ναοῦ ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης τῇ 12 Ἰανουαρίου συμπαραστατούμενος ἐπὶ τοῦ ἱερατικῶς προσεταμένου τῆς ἐκεῖ Ἑλλ. Κοινότητος αἰδης, οἰκονόμου Χριστοφόρου Μανέσση. Ἡ ἱερά αὕτη τελετὴ ἀπετέλεσεν ὄρατιαν σελίδα τῆς ἱστορίας

τῆς ἑλλ. παροικίας Πέρθης καὶ ἀπαρχὴν νέας περιόδου. Ὁ ἀνεγειρόμενος ὀρθόδοξος ἱερός ναός εἰς τὴν ἐσχατιὰν ἐκείνην τῆς γῆς θὰ ἀποβῆ ἀληθὲς κόσμημα τῆς πόλεως Πέρθης, ὃ δὲ ἐκεῖ ἐλληνισμὸς δικαίως θὰ καυχᾶται διὰ τὸ περικαλλῆς τοῦτο τέμενος, ὅπερ θὰ διακηρύσσει εἰς τὰς ἐπαρχομένας γενεάς τὴν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὰ πάτρια ἀφοσίωσιν τοῦ ἕλληνοσ ἐν τῇ ξένῃ. Ὁ Σεβ. Αὐστραλίας ἀνεχώρησε μεσοῦντος τοῦ Φεβρουαρίου διὰ τὰς ἀνατολικὰς πολιτείας τῆς Αὐστραλίας, ὅπου θὰ διέλθῃ τὰς ἐσρατὸς τοῦ Θεοῦ Πάχα, περὶ τὰ τέλη δε Μαΐου διερχόμενος καὶ αὐτὸς ἐκ Πέρθης θὰ μεταβῆ ἐπὶ κανονικῇ ἀδείᾳ εἰς Κων/πολιν, Μυτιλήνην, Εὐρώπην καὶ Ἀθήνας δι' ὑποθέσεις τῆς ἑλλ. παροικίας τῆς ἡπείρου ἐκείνης.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφουσιν οἱ «Ἐκκλησ. Καιροί» τοῦ Λονδίνου, ὃ ἐπίτιμος Γενικός Γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων Συμβουλίου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Canon J. A. Douglas ἔλαβε τηλεγράφημα ἐκ Βουκουρεστίου ἀγγέλλον αὐτῷ ὅτι τῇ 21 παρ. μηνός, μετὰ ἐξάήμερον ἐπιμελεστάτην μελέτην, ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ὁμοφώνως ἀπεδέχθη τὴν ἐκθεσὶν ἐφ' ἧς εἶχεν ἐπέλθει συμφωνία μεταξὺ τῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἀποσταλείσης κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς Ρουμανίαν Ἀποστολῆς καὶ τῆς ἐπὶ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς ρουμανικῆς ἐκκλησίας καταρτισθείσης ἐπιτροπῆς. Ἡ ἐκθεσις περιλαμβάνει τὰς διαφορὰς ἐπιτευχθείσας συμφωνίας καὶ τὴν σύστασιν ὅπως ἡ ρουμανικὴ ἐκκλησία ἀναγνωρίσῃ ἀνεπιφυλάκτως τὸ κύριον τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Κατὰ τὸ ἐν λόγῳ φύλλον, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκθεσις θὰ δημοσιευθῆ ἴσως προσεχῶς.

NEA BIBLIA

Dr Oldham, Kirche, Volk und Staat. Ein Ökumenisches Weltproblem. 1936. σ. 50.—Ἐν τῷ περιληπτικῶτατῳ μελετήματι τούτῳ τοῦ προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν ἐρευνητῶν ἐπιτροπείας τοῦ οἰκουμενικοῦ συμβουλίου τοῦ «Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» ἐπισκοποῦνται ἀδρομερῶς τὰ φλέγοντα ζητήματα περὶ ἃ πρόκειται νὰ ἀσχοληθῆ τὸ συγκληθῆσομενον κατὰ τὸ 1937 ἐν Ὁξφόρδῃ παγγρηστικῶν συνέδριον. Ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀναγνώστης κατατοπιζεται ἐνταῦθα ἀριστα περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τοῦ κόσμου, περὶ τῶν ἀξιώσεων τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους, περὶ τοῦ ἐκκοσμημένου πνεύματος τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, περὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων, περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος, τὸ κράτος καὶ τὴν οἰκονομίαν καὶ περὶ τῆς συμβολῆς τῆς Ἐκκλησίας πρὸς λύσιν τῶν σημερινῶν παγκοσμίων προβλημάτων. Ἐν τέλει διατυπῶται πρόγραμμα προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας διὰ τὸ θηθεὶν παγγρηστικῶν συνέδριον.

Π. Ι. Μ.

Ἀρχιμ. Ἀθηναγ. Καβάδα Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, Διατὶ νὰ πάσχη εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὁ εὐσεβὴς καὶ ὁ ἀγαθός; Μελέτη θρησκευτικῆ. 1935.—Κατ' ἀνατύπωσιν ἐκ τοῦ «Ὁρθόδοξου Παρατηρητοῦ», ὄργανου τῆς ἐν Ἀμερικῇ ὀρθόδοξου ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐξεδόθη εἰς κομψὸν τομιδίον σύστημα ἀρθρων ὀφειλομένων εἰς τὸν πρωτοσύγγελλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχιμ. Ἀθηναγόραν Καβάδα καὶ πραγματοποιμένων περὶ ἐνός ἐκ τῶν μᾶλλον ὀδυνηρῶν τῆς ζωῆς προβλημάτων, τὰ ὅποια ἀνέκαθεν καὶ πάντοτε σκανδαλίζουσι τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν. Τὸ πρόβλημα τοῦτο, ἀποτελοῦν μίαν τῶν ὄψεων τοῦ μεγάλου προβλήματος τοῦ κακοῦ, καὶ μάλιστα τὴν μᾶλλον ὀδυνηρὰν, εἰς τοὺς ἀμνήτους εἰς τὰ βῆθη τοῦ χριστιανισμοῦ—καὶ τοιοῦτοι εἶνε ἡ μεγίστη πλειονότης καὶ αὐτῶν ἐπι τῶν πιστῶν ἐμφανίζεται ὡς δύσλυτον ἢ ἄλυτον, διὰ τοὺς μικροψυχότερους δὲ ἀποτελεῖ καὶ τὴν μᾶλλον εὐλογοφανῆ πρόφασιν πρὸς ἀρνήσιν τῆς θείας προνοίας, τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, καὶ δὴ καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεώς του. Ὁ πόνος τῶν ἀνθρώπων εἶνε πολὺς δὲν ὑπάρχει ἀνθρώπος ὅστις νὰ μὴ ἔχῃ τὸς σιγμᾶς τῆς ὀδύνης του τὰς ψυχὰς βασανίζει μεγάλη δυσανασχετήσις διὰ τὸ μέγα αὐτὸ κράτος τοῦ κακοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ ἀποτελεῖ

δὲ ἐπι μᾶλλον δυσεξήγητον καὶ ὀδυνηρᾶς ἀπορίας πρόξενον τὸ σύνθημα φαινόμενον τῆς δοκιμασίας τῶν δικαίων καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον εἰς τὸ τῶσθαι δοιμύτητος ζήτημα τοῦτο εἶνε ἀφιερωμένη ἀπειρος φιλολογία, διαρκῶς δὲ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ πανταχοῦ ἢ εἰς συγγραφὰς καὶ ἄρθρα διαπραγματέουσιν τοῦ ζωτικωτάτου τοῦτου ἀπορήματος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Δὲν εἶνε ὅλας ἀνερευνήτων τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ ἀλλὰ δὲ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν συγγραμμάτων δυνατόν γὰρ λεχθῆ ὅτι κατέχει ἐν αὐτῇ ἰδιόζουσαν θέσιν. Ὁ σ. εἰς γλώσσῃ ἀπουσιάζουσαν, λαϊκῆν, διαπραγματεύεται τὸ θέμα μετὰ βαθείας γνώσεως καὶ πολλῆς τῆς χάριτος, ὡς εἰ διδάσκων καὶ διαφωτιστὴν γὰρ γοητεῖν Καίτοι, προλογιζόμενος, προλαμβάνει νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ἔγραψε τὸ βιβλίον ὡς μελέτην ἐπιστημονικῆν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῷ τέλει νὰ δώσῃ «λίγη παρηγορία καὶ θάρρος σὲ ἐκείνας τὰς πονεμένες ἢ φοβιμένες καρδιὰς, πού στίς ἀναποδιὰς τῆς ζωῆς ζητοῦν ἀπὸ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ κάποιαν ἀνακούφισιν», ἐν τούτοις ὁ τρόπος τῆς ἐκθέσεως ἐπιτυγχάνει ἴσως περισσότερα ἢ μία διὰ τοὺς ὀλιγοτέρους προσωριμῆν ἐπιστημονικῆν πραγματεία, διότι ὀμιλεῖ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν πονεμένην καὶ ἀπορούσαν ψυχὴν, φωτίζει ἅμα καὶ θεραπεύει καὶ πείθει καὶ παραμυθεῖ, λύει τὰς κοινὰς ἀπορίας, κατασιγάξει τὰ παράπονα καὶ στηρίζει τοὺς κλονιζόμενους καὶ ἀμφιρρέποντας. Τὰ παθήματα τοῦ Ἰώβ, διατὶ ὅλοι παρρησιουμένοι εἰς τὴν ζωὴν, ποτὸς πταίει ὅταν πάσχομεν, ἐκίτος ἡμῶν τῶν ἰδίων ποτὸς ἄλλος πταίει, ποίος πταίει διὰ τὰς καταστροφὰς ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως, διατὶ νὰ εὐτυχῶν οἱ εὐσεβεῖς, τὸ ἀμφίβολον τῆς ἀρετῆς χωρὶς δοκιμασίαν, ὁ διωγμὸς τῶν εὐσεβῶν, ὁ θάνατος, ἡ πτωχεία καὶ ἡ ὀρφανία ὡς κοινῶς θεωροῦμενα κακά, ἡ σκοπιμότης τῶν παθῶν, ἡ ἐννοια τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς δυστυχίας,—ταῦτα ἀποτελοῦν σειρὰν κεφαλαίων εἰς τὰ ὅποια ὁ σ. ῥίπτει τὸν προβολέα τοῦ χριστιανικοῦ φωτός καὶ διὰ τῆς ἰδικῆς του πίστεως ἀναπαύει τὰς δοκιμαζόμενας ψυχὰς. Τὸ βιβλίον, ἐκδοθὲν προνοίᾳ τοῦ τμήματος Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἔγενεν ἐκεῖ ἀνάρπαστον ὑπὸ τῆς ὀμογενείας, διὰ καὶ ἐγένετο νέα ἐκδοσις διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἀθροῦν ζήτησιν. Τὸ συνιστώμεν ἐκδόμας.

Πρ. Λεοντοπόλεως Σοφρονίου Εὐστρατιάδου, «Τοῦ ταπεινοῦ Ρωμανοῦ ὁ ψαλμός» εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς «Θεολογίας»). Ἀθήναι, τύποις «Φοῖνικες», 1936.

Γερασίμου Ι. Κοινάδου Δρος Θεολογίας, Σύντομος ἐκκλησιαστικῆ ἱστορία τῆς Ἀδριανουπόλεως μετ' ἐπισκοπικοῦ καταλόγου. Ἀθήναι, 1936.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ

Τὸ Ὁρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης δέχεται προσφοράς παρὰ Διπλ. Ἐργοληπτῶν Δημ. Ἐργων διὰ τὴν κατασκευὴν περιεπέτερον ἀναψυχῆς (Ἐστιατορίου. Μπάρ κλπ) εἰς τὸν «Λαιμόν» τῆς Βουλιαγμένης. Ἡ Μελέτη μετὰ τῶν λοιπῶν στοιχείων εὐρίσκειται εἰς τὸ Τεχνικὸν Γραφεῖον κ. Ἰωάννου Λυγίζου, Εὐαγγελιστρίας 28, ὅπου οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ λαμβάνωσι γνώωσιν καθ' ἐκάστην 5—8 μ. μ. Προσφοραὶ δεχταὶ μέχρι καὶ τῆς 19ης Ἀπριλίου.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Σκουτεσιᾷ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ γνοῦ ἁγίου Νικολάου καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου 5439 προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν. Μεσολόγγιον τῇ 28 Μαρτίου 1936. † Ὁ Αἰτωλοακαρνανίας Ἱερόθεος.

Ι. Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 5439 νόμου «περὶ

ένοριακών ναών και Εφημερίων καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Ψαθίῳ (Μεγαλοπόλει) ἱ. ναοῦ Κυμ. Θεοτόκου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημεριοὶ τοῦ ὡς ἄνω ἱ. ναοῦ. Ἐν Μεγαλοπόλει τῆ 5 Νοεμβρίου 1935.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος.
Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 5139 νόμου (κωδὸν) «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» καλούμεν τους βουλομένους καὶ έχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Καλυβίαις Καρυῶν ἱ. ναοῦ ἁγ. Δημητρίου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ

τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημεριοὶ τοῦ ὡς ἄνω ἱ. ναοῦ. Ἐν Μεγαλοπόλει τῆ 15 Μαρτίου 1936.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος.

† Ἱ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος

Χρησιμοποιῶν τῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας: Καμμένων Βαύλων προσκαλούμεν καὶ πάλιν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν ταύτην καὶ έχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 82 τοῦ νόμου 5489 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱεραρ. Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά. Ἐν Λαρίᾳ τῆ 2 Ἀπριλίου 1936. † Ὁ Φθιώτικος Ἀιθρόσιος.

† Τσιπας «Φοῖνικας» ὄδws Λεωνόεσσου 4, Ἀθήνας Τηλ. 28873

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ

ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ ΑΠΟ 1ης ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935 ΜΕΧΡΙ 31ης ΔΕΒΡΙΟΥ 1935

Ε Σ Ο Δ Α

Α) Εισφοραί

α) Ἐξ εισφορῶν Μακαριωτάτου Ἀρχ[ε]που καὶ ἐφημερίων Ἀρχιεπισκοπῆς	Δρχ.	180.120.--
β) Ἐκ δισκων πανηγύρεων Ἱ. Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς		32.674.40
γ) Ἐκ Προϋπολογισμῶν Ἱ. Ναῶν καὶ Μονῶν Ἀρχιεπισκοπῆς		23.250.--
δ) Εἰς μνημὴν διεφθῶρων (διὰ μέσου «Ἐστίας»)		44.700.--
ε) Ἐξ ἐκτάκτων εισφορῶν		212.366.60
ς) Ἐξ εισφορῶν ἄλλων Ἱ. Μητροπόλεως		3.995.10

Β) Ἐνομία

α) Ἐκ καταστημάτων οἰκοπέδων καὶ παραπηγμάτων		114.600.--
β) Ἐκ Σκηναῶν		7.200.--
γ) Ἐκ «Μητροφανείου» ὄγκοκλήματος		10.012.50
δ) Ἐκ τῆς ἐν Πειραιεὶ οἰκίας τοῦ Ἰδρυμάτος		9.425.--

Γ) Εἰδικαὶ εισφοραὶ ὑπὲρ ὀρφανῶν

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω αἰτίας καθ' ὅλον τὸ ἔτος		4.400.--
---	--	----------

Δ) Εἰσπράξεις Ἱ. Ναοῦ

Ἀγ. Βασιλείου

Εἰσπράξεις ἀκαθάριστοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος		30.092.--
--	--	-----------

Ε) Εἰσπράξεις Ἱ. Ναοῦ

Ὁρφανοτροφείου

Εἰσπράξεις ἀκαθάριστοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος		14.973.80
--	--	-----------

Στ) Ἐργατοὶ, Ἐορταὶ καὶ

Παραστάσεις

α) Προϊὸν συναυλίας 8 9-35 ἐν Βουλιαγμένῃ		3.707.--
β) Προϊὸν Ἐράνου ἐν Μπροσάλιν Κοιν. Σχολείων ὑπὸ κ. Ν. Ἡλιόπουλου		4.233.30
γ) Προϊὸν ἐράνων ἐν Λαρίᾳ ὑπὸ κ. Ἰωάννου Φραγκοῦλη		1.175.93

Ζ) Τόκοι

Ἐκ καταθέσεων τοῦ Ἰδρυμάτος παρὰ τῆς Ἀγροικῆς Τραπεζῆς		233.55
Σύνολον εἰς χρῆμα εἰσπραχθέντων		747.209.40

Η) Εἰσφοραὶ εἰς Εἶδη

α) Εἰς εἶδη τροφίμων		13.695.--
β) > > ἐπιπλῶν καὶ σκευῶν		1.900.--
γ) > > Ἱματισμοῦ καὶ Ὑποδήσεως		15.406.--
δ) > > Κοιτῶνος		30.000.--
ε) > > Ναοῦ Ὁρφανοτροφείου		200.--

Σύνολον ἐσόδων χρήσεως 1935 808.404.40

Ε Ξ Ο Δ Α

Α) Μισθοὶ καὶ ἐπιδόματα

α) Διὰ μισθοδοσίαν ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου προσωπικοῦ	Δρχ.	93.786.--
β) Διὰ μισθοδοσίαν προσωπικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Βασιλείου (Ρυθφ)		44.400.--

Β) Δαπάναι διατροφῆς τροφίμων καὶ προσωπικοῦ

Ἀγνίτιμον ἀγορασθέντων εἰδῶν παντοπωλείου, ὀπωροπωλείου, γάλακτος, γασούρης, ἰχθύων, κρέατος, ἄρτου καὶ ὕδατος

439.210.05

Γ) Δαπάναι λειτουργίας Ἱ. Ναῶν

α) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου (Ρυθφ) πλην μισθῶν		13.076.10
β) Ἱ. Ναοῦ Ὁρφανοτροφείου		8.748.50

Δ) Δαπάναι δι' εἶδη Ἱματισμοῦ, Ὑποδήσεως καὶ Κοιτῶνων τροφίμων

α) Δι' εἶδη Ἱματισμοῦ καὶ Ὑποδήσεως (φθορὰ λόγφ χρήσεως)		89.262.40
β) Δι' εἶδη Κοιτῶνος (φθορὰ λόγφ χρήσεως)		19.865.20

Ε) Δαπάναι Σχολείων

Διὰ τὴν ἀγορὰν σχολικῶν εἰδῶν καὶ φθορῶν ὑπαρχόντων

12.606.10

Στ) Διάφοροι Δαπάναι

α) Καταναλωθεῖσα καύσιμος ὕλη		15.755.05
β) Δαπάνη διὰ φωτισμῶν		27.461.90
γ) Δι' ἀγορὰν, ἐπιδιόρθωσιν φθορῶν κλπ. εἰδῶν Μυγειρίου καὶ Ἐστιατορίου		9.682.30
δ) Διὰ διαφόρους ἐπισκευὰς		18.537.60
ε) Διὰ ἀγορὰν καὶ κατανάλωσιν φορητῶν καὶ φαρμ. εἰδῶν		12.265.90
ς) Διὰ δαπάνην γραφικῆς ὕλης		2.121.--
ζ) Διὰ ἐξοδα ἀλληλογραφίας καὶ δημοσιεύσεων		3.154.80
η) Διὰ Γενικά ἐξοδα		27.233.80
θ) Διὰ Ὀδοιπορικὰ-Μεταφορικὰ		22.550.60
ι) Διὰ ἐπιστροφείας ἐγγυήσεις Μπαμίλη καὶ Ἀποστολάνη		7.000.--

Ζ) Διάφοροι Ἀποβέσεις

α) Ἀκινήτων 1% ἐπὶ 8.352.189.45		83.522.--
β) Ἐπίπλων καὶ Σκευῶν		1.200.--
γ) Μηχανημάτων καὶ Ἐργαλείων		4.000.--
Σύνολον Ἐξόδων χρήσεως 1935		955.489.30

ΑΝΔΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Ἐξοδα		Δρχ.	955.489.30
Ἐσοδα	Δρχ.	808.404.40	
Ἐλλειμμα καλυφθὲν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Ἱδρυμάτος	>	147.084.90	> 955.489.30

Ἐν Ἀθήναις τῆ 3ῃ Μαρτίου 1936

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΤΑΜΙΑΣ

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑ ΠΑΠΠΑΣ